

ธรรมจากคนนอก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ธรรมแท้ๆ ธรรมจากคนใน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้ธรรมนะ พยากรณ์ มาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพุทธภูมิ ต้องสร้างสมบุญญาธิการ มา ขนาดเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวนเห็น คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มัน สะเทือนใจ มันต้องมีฝ่ายตรงข้าม เขาว่าปัญญาความคิดอย่างนี้ ยังเป็นคนนอกนะ นอก ธรรมะ

เพราะธรรมะยังไม่เกิด ออกไปค้นหาอยู่อีก ๖ ปี ธรรมะไม่มี ถ้าธรรมะมีไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาต้องสอนได้ แล้วคนมีปัญญา คนมีปัญญานะ คนสร้างบุญญาธิการ มามหาศาลเลย สิ่งที่ค้นคว้าด้วยปัญญา ปัญญาโลกๆ ใด ถ้าปัญญาโลกๆ มันเข้าไม่ถึง ธรรม

ถ้าเข้าถึงธรรมจะเข้าอย่างไร? ถ้าเข้าถึงธรรม ถ้ามีศาสนาอยู่สาวกสาวกะนั้นมันมี โอกาส มันมีโอกาสว่า มันมีทฤษฎี มีตำรับตำรา แต่ตำรับตำรานั้น มันเป็นธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราศึกษากันมานะ ด้วยทฤษฎีมานะของพวกเรา เราบอก ว่าเป็นปรมาตมธรรม

ในเมื่อเราเป็นชาวพุทธ เราเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ความเชื่อเห็นใหม่ ความเชื่อเป็นความเชื่อของเรา ความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ แต่ความเชื่อของเรา เราเชื่อพระ พุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ธรรมะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้รู้ค้นมาแล้วเป็น ตัวอย่าง เป็นแบบอย่าง เป็นเนติแบบอย่างให้เราประพฤติปฏิบัติตาม

คูสิ! เวลาพระกัสสปะซึ่งมีอายุเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือชุดงควัตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แลกผ้าเอนาะ เพราะผ้า ถือชุดงค์ ผ้าบังสุกุล เก็บเอามาแล้วมาปะมาชุมนุมมาเย็บจนหนาถึง ๘ ชั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระกัสสปะ

“กัสสปะเอ๋ย เธออายุปานเรา เป็นพระอรหันต์ด้วย แล้วทำไมยังถือชุดงควัตรอยู่”

“ข้าพระพุทธเจ้าถือเพื่ออนุชนรุ่นหลัง ข้าพเจ้าไม่ได้ถือเพื่อตัวของข้าพเจ้าเองเลย”

เพราะพระกัสสปะเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์จะมีอะไรชำระอีก พระอรหันต์มีอะไรต้องไปแก้ไขอีก แต่ถือไว้เป็นเนติบัญญัติ เนติแบบอย่างสำหรับอนุชนรุ่นหลัง พระกัสสปะวางแบบอย่างไว้ ธรรมวินัยก็เหมือนกัน ธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางแบบอย่างไว้ แบบอย่างนะ

แต่เวลานี้ในปัจจุบันนี้โลกเจริญ ถ้าโลกเจริญขึ้น ปัญญาของเรา เราคิดเทคโนโลยีขึ้นมาต่างๆ เพื่อประโยชน์สุข เพื่อความสะดวกสบายของเรา ในการประพฤติปฏิบัติมันก็เอากิเลสมาประพฤติปฏิบัติด้วย ศึกษาธรรมก็ศึกษา เวลามันทุกข์มันร้อนนะ

ธรรมกับโลกไม่ใช่อันเดียวกัน ธรรมกับโลกอยู่ด้วยกัน แต่ไม่ใช่อันเดียวกัน

ความเห็นของเราเป็นเรื่องโลกๆ เป็นเรื่องโลกเพราะอะไร? เพราะความคิดจากตัวตนของเรา ความคิดจากทิฐิมานะของเรา แล้วความคิดจากทิฐิมานะ แม้แต่ทางวิชาการ เขาก็ยังมีการตีความ มีมุมมองต่างๆ กันไป มุมมองต่างๆ มันเป็นที่คนละเอียดคนหยาบต่างๆ

ความคิดนะ แม้แต่ทางวัตถุมันยังโต้แย้งกันได้ แล้วความคิดของเราความคิดที่เราว่าเราศึกษาธรรม มันศึกษาธรรม ศีลธรรมด้วยกิเลสตัณหาของเรา ศีลธรรมมันมีปริยัติ มันมีปฏิบัติ มันมีปฏิเวธ ปริยัติกับปฏิบัติมันต่างกัน เพราะปริยัติเวลาเราศึกษาเล่าเรียนมานะ เราศึกษาเล่าเรียนมา แล้วเรามาประพฤติปฏิบัติ

ในการมาประพฤติปฏิบัติมันต่างกันตรงไหน? ต่างกันตรงที่ลงไปทำงานในเรื่องของหัวใจด้วยความเป็นจริง ตามความเป็นจริง แล้วมันปฏิบัติ มันปฏิบัติด้วยอะไร? ก็มันปฏิบัติด้วยโรคของเราไง มันไม่มีครูมีอาจารย์นะ แต่ถ้ามีครูมีอาจารย์ ครูบาอาจารย์ของเราจะชี้นำเข้ามา ธรรมที่แสดงออกจากครูอาจารย์มันเป็นธรรมใน ธรรมะจากคนใน คนในเห็นใหม่

คูสิ! ในศาสนาพุทธเรา เราว่าเราเป็นชาวพุทธ ถ้าชาวพุทธพูดถึงเรื่องศาสนา มันจะเข้าใจ เพราะศัพทมันเป็นอันเดียวกัน พูดถึงอริยสัจ พูดถึงสัจจะความจริง ถ้าสัจจะความจริงมันจะเข้าใจกัน เข้าใจกันนะ เข้าใจเรื่องศาสนา เพราะเราว่าเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นคนในศาสนาพุทธ ประเพณีวัฒนธรรมก็เหมือนกัน สิ่งต่างๆ ที่วางมาเหมือนกัน

ทำไมมันแตกเป็นนิกายล่ะ? ทำไมมันแตกเป็นนิกาย? ทำไมความเห็นมันแตกแยกกัน? ทำไมลงรอยกันไม่ได้? รังเกียจกัน พอรังเกียจกันการถือต่างๆ กัน ทิฎฐิต่างๆ กัน มันก็แตกเป็นนิกายต่างๆ ไปมหาศาลเลย

การแตกเป็นนิกายมหาศาล เราถือว่าพุทธเรามีก็มีวัชรยาน มีมหายาน มีเถรวาท มีต่างๆ กันไป แล้วความเห็นมุมมองก็ต่างๆ กันไป เพราะมันเป็นเรื่องธรรมของคนนอก เพราะมันศึกษาธรรมมาจากคนนอก

แต่ถ้าเป็นธรรมจากคนในนะ ถ้าธรรมจากคนใน คนในในอะไร ในธรรมวินัยไง ถ้าจิตมันเข้าถึงธรรมวินัยนะ มันจะเป็นคนในในศาสนา มันจะเข้าใจเรื่องศาสนา ศาสนาสอนเพื่ออะไร? ศาสนานะ สิ่งต่างๆ ในโลก เป็นเรื่องของเขาหมดเลยนะ ความสุข ความทุกข์ของสัตว์โลก เรื่องของวิญญูะ มันเป็นเรื่องชาติของมันอย่างนั้น แล้วเรื่องกิเลสตัณหา มันก็เป็นเรื่องชาติของมันอย่างนั้น

“ธรรมะเข้ามาดับไฟ” ถ้าธรรมะเข้ามาดับไฟ แล้วดับไฟที่ไหน? ถ้าดับไฟไปดับไฟที่อื่น ดับไฟ ไฟที่มันมีสิ่งที่มีมันบังไว้ ไฟที่มันเป็นสารพิษขึ้นมา มันดับไม่ได้หรอก มันดับไม่ได้ มันเป็นเวรเป็นกรรมของแต่ละบุคคล มันเป็นเรื่องของกรรมของสัตว์ สัตว์มันมีกรรมมาอย่างนั้น สัตว์เขาทำเขาสร้างกรรมมาอย่างนั้น สัตว์สร้างกรรมมา ใครจะมีอำนาจเหนือวิญญูะ ใครจะมีอำนาจเหนือกรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเชื่อกรรมเลย เห็นไหมเชื่อกรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เวลาจะไปปรินิพพานที่สวนนะ เวลาไปถึงผ่านแม่น้ำ ผ่านคลอง “อาานนท์เรากระหายน้ำเหลือเกิน เรากระหายน้ำเหลือเกิน” ให้พระอาานนท์ไปตักน้ำมาให้ฉัน พระอาานนท์ด้วยความเคารพบูชา เกวียนเพิ่งผ่านน้ำนั้นไป “น้ำนี้ขุ่น มันไม่สะอาด ขอให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปข้างหน้าเถิด ไปฉันอีกตำราหนึ่ง”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เรากระหายเหลือเกิน อาานนท์ตักมาเถิด อาานนท์ตักมาเถิด” พระอาานนท์ต้องไปตักมา น้ำที่มันขุ่นอยู่เวลาจะตัก ไส้ขึ้นมาเลย ไส้เพราะบุญบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอาานนท์เห็นแล้วทิ้งมาก มาถามพระพุทธเจ้าว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เคยมี มันก็มี มันเป็นไปได้” น้ำที่ขุ่นๆ อยู่ ไม่อยากตักเลย แต่ด้วยความกระหายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงตัดสินใจตักลงไป ขณะที่ตักลงไป น้ำบริเวณนั้นใสหมดเลย “อาานนท์มันเป็นอย่างนี้เอง”

นี่คนใน คนในเชื่อกรรม สภาวะกรรม เพราะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้โลกนอกโลกใน รู้โลกนอก โลกนอกคือสิ่งที่เป็นเรื่องของบุญของกรรมที่มันสร้างมา โลกใน โลกในคืออริยสัจ มันไม่ตื่นเต้น มันไม่มีความกระเพื่อมของใจ ถ้าเป็นปุถุชนเป็นคนมีกิเลส สิ่งที่มันเป็นความมหัศจรรย์กับเรา สิ่งที่เกิดขึ้นมากับเรา โดยที่ว่ามันเหนือโลก เราก็จะเอามาเป็นชื่อเสียง เอามาเป็นเกียรติศัพท์ เกียรติคุณของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “มันเป็นอย่างนี้เองอาานนท์ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของกรรมเอง” อธิบายให้พระอาานนท์ฟัง “เราเคยเป็นพ่อค้าโคเหมือนกัน เราเคยเป็นพ่อค้าโคมา แล้วตามหลังขบวนไป เวลาเกวียนผ่านไปข้างหน้า แล้วพ่อค้าโคมา โคที่เทียมเกวียนมามันอยากกินน้ำ เราไปดึงไว้เอง ดึงไว้เพื่อความปรารถนา เหมือนกับที่พระอาานนท์ปรารถนากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แหละ คือ ให้ไปกินข้างหน้าเถิด น้ำมันใสดีกว่านี้ไง นี่การกระทำนี้มันเป็นกรรมมา

ถึงมันจะเกิดขึ้นมาแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ได้ตื่นเต้นไปกับมันเลย เพราะอะไร? เพราะกรรมได้ชำระแล้วในวันที่สิ้นกิเลส เวลาสิ้นกิเลส กิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจไม่มี สิ่งที่เป็นทุกข์เป็นร้อน อวิชชาในหัวใจ “อาสวัคชย

ญาณ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายแล้ว “บุพเพนิวาสานุสติญาณ” เห็นอดีตชาติไปไม่มีที่สิ้นสุด “จุตูปปาตญาณ” จิตที่มันยังไม่ได้ชำระกิเลส มันต้องเกิดต้องตายไปตามธรรมชาติของมัน อาสวัภขญาณ ได้ทำลายแล้ว ทำลายเวรกรรม ทำลายทุกอย่างหมด

แต่ “สุอุปาทิเสสนิพพาน” พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ที่มีชีวิตอยู่นี้ ตัวตนร่างกายของเรา มันยังจับเคลื่อนอยู่ มันต้องเป็นไปตามวาระของเขาอยู่ เศษส่วนยังอยู่ แต่กรรมเข้าไม่ถึงหัวใจ ถึงไม่ตื่นเต้นกับพระอรหันต์ พระอรหันต์มาบอกว่า “สิ่งที่ไม่เคยมี มันได้เกิดขึ้นแล้ว” เวลาตกไปน้ำมันใส มันเป็นบุญบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “มันเป็นเช่นนี้เอง ของมันเป็นแบบนี้”

นี่คนใน คนในรู้เรื่องอริยสัจ เรื่องอริยสัจคือ เรื่องสัจจะความจริงของเวรของกรรม เรื่องสัจจะความจริงจากภายนอก เรื่องภายนอกคือเรื่องสิ่งที่เป็นโลกๆ เรื่องความเป็นไป แต่ความเป็นไปของใจ มันพ้นจากกิเลสค้นหาความทะยานอยากหมดแล้ว สิ่งที่พ้นจากค้นหาความทะยานอยาก จากอะไร? จากอาสวัภขญาณ อาสวัภขญาณนั้นทำอย่างไร? สิ่งที่ทำให้มันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมา มันทำอย่างไร?

โลกนอก โลกใน ถึงเล็งญาณหรือสัตว์บนสัตว์ เวลาเล็งญาณหรือสัตว์บนสัตว์ สัตตะผู้ข้อง ใจของใครเป็นผู้ข้อง? แล้วมีอำนาจวาสนา มีอำนาจวาสนาเพราะเขาต้องสร้างของเขามา พอสร้างของเขามา จะไปแสดงธรรม เขาจะมีการเชื่อฟัง มีการอ่อนกระแส ทวนกระแสกลับเข้าไปถึงหัวใจ ฟังธรรมเพื่อเรา ฟังธรรมเพื่อแก้ไขกิเลสของเรา ไม่ใช่ฟังธรรมเพื่อเป็นความรู้ของเรา แล้วจะเอาไปสอนคนอื่น ถ้าเอาความรู้ของเราเพื่อไปสอนคนอื่น มันเป็นความจำนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม แล้วเราไปฟังมา ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมอยู่ในสมัยพุทธกาลคนเชื่อก็มี คนไม่เชื่อก็มี คนไปหาผลประโยชน์นะ ขนาดที่ว่ามันเป็นโจรปล้น เข้าไปลักทรัพย์ในที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมก็มี

มันมีอยู่ ๒ คนที่ไปลักทรัพย์ คนหนึ่งล้วงกระเป๋าได้กลับมา อีกคนหนึ่งไปล้วงกระเป๋าด้วยกัน แต่เวลาฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเป็นพระ

โศดาบันขึ้นมา ไม่เอาอะไรกลับมา กลับไปถึงบ้าน อยู่ในพระไตรปิฎกนะ กลับไปถึงบ้าน ภรรยาครอบครัวหนึ่ง ชื่นชมสามีของตัวเองว่าไปล้วงกระเป๋าเขามาได้เงินมาใช้จ่ายในครอบครัว แล้วก็คิดเตียนอีกคนหนึ่งว่า เข้าไปถึงวัดแล้ว เขาไม่เอาอะไรติดไม้ติดมือมา เขาจะไม่มีอะไรไปเลี้ยงครอบครัวของเขา แต่ใจของเขาเป็นพระโศดาบัน เขาได้ธรรมมา เขาได้ความจริงจังของเขามา เขาทำความชั่วไม่ได้ เขาล้วงกระเป๋าคนไม่ได้

แต่มหาโจรที่เขาล้วงกระเป๋าไปฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน นี่ธรรมนอก ธรรมนอกคือว่าธรรมะมาจากข้างนอก ไปฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงกิริยาว่าเป็นคนมีคุณธรรม แต่ไปล้วงกระเป๋าเขามาได้โจรที่ไปด้วยกัน เพราะไปด้วยกันทุกวัน ไปล้วงกระเป๋าด้วยกันทุกวัน เพื่อหาผลประโยชน์ แต่วันนั้นไปแล้วฟังธรรม เพราะธรรมเข้าไปถึงใจ มันสะท้อนหัวใจ

พอสะท้อนหัวใจ ใจของมันมีการเปลี่ยนแปลง จากปุถุชนเป็นพระโศดาบัน ไม่กล้าทำความชั่วมันคิดดี ไปลักขโมยเขาไม่ได้ มันจะทำอย่างนี้ไม่ได้ ถ้าธรรมะมาจากภายใน มันจะไปสัมผัสจะอย่างนั้น แล้วเราฟังธรรม เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาเพื่ออะไร? ถ้าศึกษาขึ้นมาเพื่อชำระกิเลสของเรา ถ้าเพื่อกิเลสของเรา มันก็มีวิธีการของมันนะ

ฟังธรรม เราเป็นสาวกสาวกะ สาวกสาวกะต้องได้ยินได้ฟัง มันจะมีร่องมีรอยไปให้เราประพฤติปฏิบัติ ให้เราย้อนกลับมาทวนกระแสกลับมา กลับมาถึงใจ แล้วขณะที่ประพฤติปฏิบัติไป มันมีความถูกความผิด ในการปฏิบัติเราปฏิบัติไปด้วยความไม่รู้ของเรา ด้วยความไม่รู้นะ โดยธรรมชาติ การเกิดนี้เกิดจากอวิชชา สิ่งที่เป็นอวิชชามันเป็นสัจจะความจริง มันเป็นสัจจะความจริงอยู่ข้างใน แล้วเราปฏิบัติ ปฏิบัติโดยสามัญสำนึก

สามัญสำนึก คือ การคิดของมนุษย์ ความคิดของมนุษย์ศึกษาอะไรมา? มันเข้าใจสิ่งใดว่ามันเข้าใจ ศึกษาเข้าใจ ธรรมจากข้างนอกสอนแล้วเวลาเราปฏิบัติตามคำสอนนะ เวลาปฏิบัติมันมีปริยัติ-ปฏิบัติ ปฏิบัติเราก็อลังมาปฏิบัติแล้วไง ปฏิบัติโดยธรรมจากคนนอก ธรรมจากคนนอกคิดว่า สัจจะความจริงคือสามัญสำนึกที่ว่ากันไป ถึงให้พิจารณาไปเลย ไม่มีต้นไม่มีปลายนะ

แต่ถ้ามีต้นมีปลาย เริ่มต้นจากต้องรู้จักตัวเอง ถ้าเราจะทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบเข้ามาเหมือนเราเข้าบ้านเรา ถ้าเราเข้าบ้านเราได้นะ ข้อมูลในบ้านนั้น สิ่งในบ้านนั้นเราจะเข้าใจ ทั้งๆ ที่เราเป็นเจ้าของบ้าน ทั้งๆ ที่เราเป็นเจ้าของหัวใจ ทั้งๆ ที่เรามาเกิดตาย เกิดตายเป็นมนุษย์ แต่เราไม่รู้จักตัวเองนะ ถ้าไม่รู้จักตัวเอง เราทำสมาธิไม่ได้ เราเข้าถึงหลักตัวเองไม่ได้ ถ้าเข้าถึงหลักตัวเองไม่ได้ มันจะชำระกิเลสกันที่ไหน?

ในเมื่อมันไม่มีการชำระกิเลส ถ้าไม่มีการชำระกิเลส มันก็เป็นสามัญสำนึก ความ เป็นสามัญสำนึกตรีกในธรรม ใช้ปัญญาของเรา ใช้ความรู้สึกของเราคิดใคร่ครวญไปใน ธรรมะ เหมือนการทัศนศึกษา คนเขาไปทัศนศึกษากัน เขาออกไปเที่ยว ไปดูต่างๆ เพื่อ เป็นปัญญาของเขา แต่เขาไม่เคยทัศนศึกษาในร่างกายของเขา เขาไม่เคยทัศนศึกษาว่าใน ร่างกายของเขา เขามีสิ่งใดที่หมักหมมในหัวใจ เขาไม่เคยดูใจเขา แต่เขาวิ่งข้างนอกไปหมด

ไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน แต่ถ้ามันเป็น คุณ ติ! เวลาประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันจะสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาโดยคำบริกรรม สิ่งที่เป็น คำบริกรรมนะ ศึกษาธรรมจากคนนอก บอกว่า “ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา มัน เป็นสมณะ มันเสียเวลา..” การจะเสียเวลาหรือไม่เสียเวลา มันเป็นเรื่องจริง ถ้าไม่เป็น ความจริงนะ คุณติ! คนไข้ทุกคน ถ้าจะทำการผ่าตัด คนไข้นั้นต้องแข็งแรงพอถึงจะผ่าตัด ได้ ถ้าคนไข้มันอ่อนแอจนหมอเขาผ่าตัดไม่ได้ เขาไม่กล้าทำให้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจมันอ่อนแอ จิตใจมันเข้าไม่ถึงสัจจะความจริงเลย มันจะเข้าไป แก้ไขความจริงไม่ได้ คนที่เข้าถึงความจริงไม่ได้ มันถึงปฏิเสธ มันถึงไม่เห็นการ กระทำ ถึงได้บอกเลยนะว่า “ถ้าใช้ปัญญาของเรา มันเป็นปัญญาในการธรรมะ ในการ ประพฤติปฏิบัติได้ใช้ปัญญาเลย ปัญญาจะเป็นปฏิบัติโดยปัญญาสายตรงๆ ” นี่กิเลส หลอกทั้งนั้นเลย ธรรมะจากคนนอก คนนอกเพราะอะไร? เพราะจิตมันไม่เป็นธรรม

ในเมื่อจิตมันไม่เป็นธรรม มันก็เป็นตริกเอาทั้งนั้นแหละ มันวิตกวิจารณ์มา ธรรมะที่มันเป็นการตริกเอามาจากสามัญสำนึก มันไม่ใช่ธรรมะที่เกิดขึ้นจริง ถ้าธรรมะ เกิดขึ้นจริงนะ คุณติ! ขนาดที่ว่าคนเรามีความถนัดโดยสามัญสำนึกของคน ถ้ามันสร้าง

บุญญาธิการมา หรือสร้างมา มีวาสนานะ มันมีศรัทธามีความเชื่อ ความเชื่อมั่นของเขา พอความเชื่อมั่นของเขา เขากำหนดค่าบริการกรรมพุทโธๆ เข้าไป จิตเขาสงบได้

ถ้าจิตของเขาสงบได้ ในเมื่อมันเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา มันจะมีสมาธิของตัวเอง ถ้าสมาธิของตัวเอง เพราะสมาธิมันจะเข้าไปถึงตัวของใจ ถ้าเข้าไปถึงตัวของใจ คนในมัน รู้จักบ้านของตัวเอง แต่ถ้าคนเราจิตนิสัยไม่เหมือนกัน ในเมื่อเราจะเข้าไปทางประตูบ้าน เราเข้าไม่ได้ เราเข้าประตูบ้านของเรา เราเข้าไม่ได้ เราเข้าไม่มีความฉับเลย แล้วหาบ้านของตัวเองไม่เจอ เดินวนอยู่รอบบ้านก็ยังมี

เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่เขาคิดกันว่าเป็นวิปัสสนาๆ ที่ว่าวิปัสสนาสายตรง มันเป็นการตริกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้ามันเป็นการตริกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาผลของมัน มันถึงเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือศีลธรรม คือทอ้งบ่นธรรม แต่มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

คำว่าปัญญาอบรมสมาธิ มันก็เป็นปัญญาเหมือนกัน แต่เขาว่าปัญญาอบรมสมาธิว่าเป็นปัญญาโลกๆ ปัญญาเกิดจาก... เราจะเข้าบ้านหลังนี้ ถ้าการเข้าบ้านหลังนี้ เวลาการเข้าบ้านของเรา เราใช้ปัญญาของเรา ใช้สติแล้วตามความคิดนี้ไป ตามความคิดไปนะ มันก็เหมือนเดินวนรอบบ้านของเรา รอบบ้านมันยังรู้ว่าบ้านอยู่ที่นี้ แต่เข้าบ้านไม่ได้

แต่ในการที่ว่าปฏิบัติโดยปัญญาโดยสายตรง เขาออกเขาทิ้งบ้านเขาเลย เขาทิ้งบ้านของเขาแล้ว เขาไปทัศนศึกษาข้างนอก ไปทางอื่น เขาไม่เห็นบ้านของเขา เวลา มันไปทัศนศึกษาซะใหม่ มันเป็นเรื่องของนามธรรม สิ่งที่เราศึกษา เราไปรู้สิ่งใดๆ มา ความรู้นั้นเรารู้ไปถ้ามันเข้าใจ มันก็ปล่อยวาง วางแบบนั้น วางไม่มีบ้าน วางไม่มีเจ้าของ วางไม่มีสถานะ วางไม่มีสิ่งใดๆ เลย ความว่างอย่างนี้มันเป็นความว่างประโยชน์ของใคร? ว่างโดยเป็นมิจฉา โดยมิจฉาเพราะไม่มีสติ ไม่รู้จักบ้านของตัวเอง

แต่ถ้ามันเป็นปัญญาที่ใคร่ครวญ ปัญญาใคร่ครวญอย่างนี้ กระบวนการของมัน กระบวนการของธรรมะจากคนใน เพราะคนในหมายถึงว่า ใจมันเป็นธรรม ใจมันเข้าไปในธรรม มันถึงรู้ถึงการเข้าออกของธรรม ระหว่างโลกเข้าไปหาธรรมอย่างไร? ปัญญา

โลกๆ สิ่งที่ว่าปัญญา ปัญญาที่ว่าเป็นโลก มันจะเข้าไปหาธรรมะได้อย่างไร? ในเมื่อธรรมะมันต้องเข้าไปถึงตัวมันก่อน ถ้าเข้าถึงตัวมัน นี่คือนิยามของสมาธิ

เราจะปฏิเสธว่า สมาธิไม่มีประโยชน์ หรือสิ่งใดๆ กลัวนักกลัวหนาว่าจะเป็นสมาธิ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้หรือ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิ ปัญญาเกิดไม่ได้

ปัญญาในพุทธศาสนา สุตมยปัญญา ปัญญาการศึกษา ศึกษาด้วยสายตา ศึกษาด้วยข้อมูล ศึกษาด้วยทางวิชาการ นี่ศึกษาด้วยโลกๆ แล้วเราไปประพฤติปฏิบัติ เราคิดว่าเป็นวิปัสสนา เราคิดว่าเป็นการกระทำ มันก็คือศึกษา มันศึกษามันอ่านด้วยจิต อ่านด้วยจิตมันก็เป็นการศึกษา มันเป็นสุตมยปัญญา

ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมา จินตมยปัญญา จินตนาการไปพร้อมกับความเป็นไปของใจ การจินตนาการอย่างนี้ มันก็ว่างของมันระดับหนึ่ง ความว่างอย่างนี้ มันก็ปล่อยวางเข้ามาระดับหนึ่ง แล้วภาวนามยปัญญามันเป็นอย่างไร? สิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าภาวนามยปัญญา ในปัจจุบันของธรรม มันเป็นปัจจุบัน มันอธิบายภาวนามยปัญญาอย่างไร? ภาวนามยปัญญามันเกิดพร้อมๆกับอะไร? มรรคสามัคคีมันจะรวมตัวขึ้นมา มันเป็นภาวนามยปัญญา มันจะสะสมขึ้นมาอย่างไร ?

เวลาประพฤติปฏิบัติ “สว่าง โพลงๆ ” ในธรรมของครูบาอาจารย์ของเรา ก็เหมือนกัน “ช่างกระดิกหูงูแลบลิ้น” แต่สิ่งที่มันจะเป็นไป คนใน คนในคือการฝึกฝน คนในเหมือนเราปฏิบัติ เราทำงานขึ้นมา เราผ่านวิกฤตขึ้นมา มันผ่านวิกฤตมาเยอะมาก เราผ่านวิกฤตมา “จากใจดวงหนึ่งให้ใจดวงหนึ่งนะ” จากใจดวงหนึ่งที่มันผ่านวิกฤตมา มันจะมีวิกฤตของมัน

ดูสิ! บอกว่าขณะที่เรากำหนดพุทโธๆ แล้วพุทโธมันลงไม่ได้ มันเข้าบ้านไม่ได้ แล้วจะทำอย่างไร พุทโธๆ เราแค่จะเปิดประตูเข้าบ้านนะ แล้วถ้ามันเข้าไปมันจะดิ่งลงขนาดไหน มันจะว่างเฉยๆ ของมันอย่างไร? มันจะรู้สึกตัวตลอดไป ถ้ารู้สึกตัวตลอดแล้วสมาธิแก้กิเลสไม่ได้!

สมาธิเหมือนน้ำเต็มแก้ว เราตักน้ำใส่ตุ่ม น้ำเต็มตุ่ม มันก็ล้นตุ่มไปธรรมดา นี่แหละ แต่ถ้าไม่มีตุ่มน้ำเลย ในครอบครัวของเรา ในบ้านเรือนของเราไม่มีน้ำใช้สอย ไม่มีน้ำทำอาหาร ไม่มีน้ำทำความสะอาด ไม่มีน้ำทำสิ่งต่างๆ มันจะอยู่กันได้อย่างไร?

น้ำนี้สำคัญมากในการดำรงชีวิต อาหารนี่อดได้หลายๆ วัน พระอดอาหารอดได้ทั้งนั้น แต่อดน้ำไม่ได้ อดน้ำนี่ตาย ขณะบวชขึ้นมา บริหาร ๘ ยังมีธมกรกเลย ธมกรกเอาไว้กรองน้ำ บาตรนี่คืออาหาร บาตรเอาไว้บิณฑบาตอาหารมา แล้วธมกรก ขณะบวชยังต้องมีธมกรกเพราะน้ำขาดไม่ได้ มนุษย์ขาดน้ำไม่ได้ สิ่งต่างๆ ขาดน้ำไม่ได้

จิตถ้าไม่มีสมาธิ คุณทางโลกเขาจะ ทางโลกเด็กที่มีสมาธิยาว เด็กที่สมาธิเขาสมบูรณ์ เขาจะมีการศึกษา เขาจะครองชีวิตเขาดีมากเลย ถ้าเด็กสมาธิสั้น เขาจะควบคุมตัวเขาไม่ได้ แล้วจะไปศึกษาสิ่งใด สมาธิมันมีประโยชน์ แม้แต่ปุถุชนก็มีประโยชน์ของมันแล้วนะ โดยธรรมชาติถ้าใครเป็นคนมีสมาธิดี คนมีปัญญาดี เขาทำงานของเขา เขาจะประสบความสำเร็จของเขา เขาจะควบคุมกิริยามารยาทของเขา เขาทำของเขาได้ประโยชน์มากเลย

แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา พอจิตมันจะเป็นสมณะ เป็นสมาธิ บอกว่า “กลัวมันจะเสียเวลา..” เพราะไปปฏิเสธตัวตนของตนเองก่อน ปฏิเสธบ้าน ปฏิเสธเรื่องของจิตก่อน มันเลยเป็นไปไม่ได้ไง เพราะธรรมชาติของคนนอก มันจะเป็นสมณะหรือไม่เป็นสมณะ มันเป็นเรื่องอ้ออ่างกัน แต่ในกระบวนการของการประพฤติปฏิบัติ มันต้องอาศัยสิ่งนี้เป็นพื้นฐาน ถ้าไม่มีสมาธิ ปัญญาที่เกิดขึ้นมามันเป็นเรื่องโลกๆ หมดเลย มันเป็นเรื่องโลกีย์ ปัญญา

แต่ถ้ามีสมาธิขึ้นมาแบ่งแยก แบ่งแยกให้จิตมันสงบเข้ามาก่อน การที่ทำให้จิตสงบมันเป็นขั้นตอนหนึ่ง เหมือนกับนักกีฬาทุกชนิดที่เขาจะต้องมีความพร้อมในการแข่งขันกีฬานั้น ฉะนั้นเวลาการประพฤติปฏิบัติ มันถึงต้องทำความสงบของใจก่อน แต่มันเป็นจรรยาวิธี เพราะถ้าทำสมาธิแล้วทำสมาธิไม่ได้เลย ก็ให้ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันเป็นคำบริกรรม ถ้ามันเป็นสัทธาจริต มันเป็นเจโตวิมุตติ พุทโธฯ มันจะเข้ามาถึงตัวมันเอง

แต่เราพุทธโง่ๆ มันสงบเฉยๆ พอมันสงบเฉยๆ นะ แล้วมันออกรู้ใจ สิ่งที่อยู่ข้างใน จิตมันส่งออก มันเป็นคุณภาพของจิต จิตมันส่งออกได้นะ จิตมันเข้าไปแล้วมันสงบแล้ว มันไม่เข้าอริยสัจ มันไม่เข้าทำงาน มันจะออกรู้สิ่งต่างๆ สิ่งที่เราไม่รู้ๆ รู้เรื่องโลกใจ สามัญสำนึกใช้ไหม? พลังงานมันมีอยู่แล้วใช้ไหม?

สิ่งที่มีอยู่แล้วเวลามันสงบ มันก็มีพลังงานของมันโดยธรรมชาติ เพราะอะไร? เพราะสติเราคูมมันไม่เป็น ถ้าสติเราคูมเป็น เราตั้งสติไว้ แล้วพุทธโง่ไปเรื่อยๆ มันจะออกรู้สิ่งใดๆ ก็แล้วแต่ มันพิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้เวลาที่เรากลับมา คือจิตเราเข้าสมาธิ เรามีความสุข เรามีความรู้ จนเราคิดมัน เราคิดมัน ฟังสิ ! เราคิดเพราะอะไร? เราคิดเพราะรู้สิ่งใดๆ แล้วมันมีอารมณ์ร่วม มันมีความสุข มีความพอใจ มีสิ่งที่ว่ามันรับรู้ นี่คิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมเห็นไหม คิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม ! สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

แล้วสมาธิถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ หรือเราไม่มีหลักเกณฑ์ สมาธิหลอกเราได้อีกด้วย เพราะสมาธิมันคือหินทับหญ้าไว้ มันทำให้กิเลสสงบตัวลงเฉยๆ มันกดกิเลสลงไป เพราะกดตัวตนนี้ให้ลงไป แล้วมันก็มีพลังงานขึ้นมา แล้วมันก็ออกรู้ๆ นี่ไงสมาธิกิเลสพาใช้ มันเลยรู้นอก ! ขณะที่จิตสงบเข้าไปแล้วมันยังรู้นอกนะ รู้นอกคือนอกอริยสัจ นอกสัจจะความจริง เพราะนอกสัจจะความจริง เรื่องของธรรม.. เรื่องของธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนใน เพราะคนในสมาธิมันจะหักเข้ามาข้างใน มันจะทวนกระแสเข้ามาที่จิต

ทวนกระแสเข้ามาที่จิตเพราะอะไร? เพราะจิตตัวนี้ปฏิสนธิจิต ตัวจิตตัวเกิดตัวตาย มันมีสิ่งใดสะสมมันมา หมักหมมตัวจิตนี้มา แล้วอวิชชาปิดกั้นไว้จนไม่รู้ ไม่รู้ไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย มันตะแบงสิ่งต่างๆ ว่ามันต้องการตามอำนาจ ต้องการตามแรงปรารถนา ทั้งๆ ที่สิ่งที่เกิดขึ้นมา มันเกิดด้วยอำนาจของกรรม กรรมมันมีอำนาจให้เราเกิดเป็นวาระที่เราเกิดเป็นมนุษย์ อำนาจของกรรม มันเกิดให้เป็นเรา เกิดมาชั่วคราว เกิดมาให้เราได้ชำระ เกิดมาให้เราได้มีสติสัมปชัญญะ ได้รู้ศรัทธาธรรม ให้เข้ามาย้อนกลับมา ให้ทะลุทะลวงเรื่องโลกเข้ามาให้เป็นธรรม

ถ้าเป็นธรรม “สักกายทิฐิความเห็นผิด” เราเห็นผิดหมด สิ่งที่เราเห็นนี่เรายึดมั่นถือมั่นว่าต้องการให้เป็นเรา มันจะเป็นเราไปไม่ได้ มันจะทำให้เป็นประโยชน์กับเราไม่ได้เลย มันเป็นสิ่งเป็นไปไม่ได้! มันเป็นไปไม่ได้เลยถ้าไม่ใช่ธรรมที่เกิดขึ้น

แต่ถ้ามันเป็นธรรมที่เกิดขึ้น สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ถ้ามันรู้นอก มันก็รู้อะไรที่เห็น รู้สิ่งที่ยึดมั่นถือมั่น สิ่งที่เราเห็นนั่นมันรู้เห็นแล้วมันก็ส่งออก คือเราใช้จ่ายตลอด เราหามาเราทำสมาธิขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนา เพราะเราเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันปฏิบัติด้วยธรรมนอกๆ

ด้วยธรรมนอก ครูบาอาจารย์ ธรรมข้างนอก เวลาแสดงธรรม การพูดแสดงธรรมนี้เป็นธรรมนอก ธรรมนอกคือสามัญสำนึก พูดอธิบายเรื่องของธรรมะแต่ไม่เข้าถึงถึงความจริงเลย ไม่เข้าถึงเนื้อธรรมเลย ไม่เข้าถึงที่จะเข้าไปละกิเลส แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติเราปฏิบัติของเราเอง มันเป็นเรื่องของใจเอง มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากใจเอง แต่มันสงบเข้ามา สงบแล้ว คิด สมาธิ แต่มันไม่เกิดปัญญา ปัญญาที่มันไม่เกิดขึ้นมา

ถ้าปัญญาไม่เกิดขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะมันส่งออก ต้องควบคุม ต้องมีสติเข้ามาเทียบเคียง เวลาจิตถอนออกจากสมาธิมา เราได้อะไรๆ ? เราเหนื่อยนะ เราเหนื่อยมาก ลงทุนลงแรงมาก แล้วพอจิตสงบเข้าไปควรจะเป็นประโยชน์กับเรา น้ำทั้งคุ่มเลย ควรจะใช้สอยให้เป็นประโยชน์ เอาไปสาดเล่น เอาไปทำเล่น เล่นกัน ใจ คูลิ สงกรานต์เขาเล่นน้ำกัน เอาไปเล่นจนไม่มีประโยชน์อะไรเลย นี่ก็เหมือนกัน จิต มันเป็นไปขึ้นมาแล้ว มันทำไมไม่ย้อนกลับล่ะ ไม่ทวนกระแสกลับเข้าไป

ถ้าทวนกระแสกลับเข้าไป จิตสงบเข้าไป น้อมไปเห็นกาย น้อมไปเห็นกายนะ ถ้ามันไม่เห็นกาย มันก็ต้องมีวิธีการพลิกแพลง ให้น้อม น้อมคือควบคุม คือบังคับ จิตบังคับมัน! จิตบังคับไม่ให้มันออก จิตสงบแล้วให้มันสงบเข้ามา แล้วสงบเข้ามาถ้ามันไม่เห็นกายนะ สติตั้งให้ดี คำบริกรรมให้มากขึ้น ให้มันสงบลึกเข้าไปอีก ตั้งแต่ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ มันจะเข้าเป็นชั้นๆ เข้าไป ถ้าเป็นสัทธาจริต

ถ้าเป็นพุทธจริต กำหนดพุทโธๆ บ้าง เอามาเป็นการผ่อนคลาย แต่พอมันกำหนดจริงเข้าแล้วมันไม่ลง เหมือนกับเราปิดประตูตีแมว เราไปพยายามบังคับแมวให้มันเข้ามา

อ้อ มันจะคืน มันจะหาทางออก ถ้าเรากำหนดพุทโธๆ มันเป็นพุททจริต มันเป็นปัญญาชน ปัญญาที่ว่าตัวเองก็หลอกตัวเอง ศึกษาธรรมมา ศึกษามาก แล้วเชื่อมั่นในธรรมแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติด้วย

แต่มันกำหนดจริงจังเข้าไป มันทำไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะกิเลสมันซับซ้อนกว่า มันลึกซับซ้อน มันซับซ้อนในตัวมันเอง ถึงต้องใช้ปัญญาเข้าไปใคร่ครวญ ใคร่ครวญ แยกแยะ ความซับซ้อนของจิตที่มันซับซ้อนอยู่ในใจ ความซับซ้อนของมันซับซ้อนให้เราทั้งหลาย ที่ตรึกในธรรมนะ !

แต่ถ้าขณะที่เราประพฤติปฏิบัติ เราใช้ปัญญา ปัญญาที่เราออกมาใคร่ครวญ มันเป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นปัญญาที่ตรึกในธรรม ตรึกในธรรมใครเป็นคนตรึก ถ้ามันเป็นความคิดข้างนอก ความคิดเฉยๆ ความคิดที่เป็นสามัญสำนึก โดยสุดมยปัญญา มันก็ศึกษาธรรมไปด้วยสามัญสำนึก แล้วก็ซึ่งใจเห็นชอบเห็นดี เห็นถูก เห็นผิด ขัดแย้ง นี่เป็นความคิดโลก

แต่ขณะที่เรามาภาวนา คำว่าตรึกในธรรม ในปัญญาอบรมสมาธิ มันใช้ความคิดจากภายใน เพราะความคิดมันจะไล่ต้อนความคิดของเราเอง ความคิดที่มันคิดออกมามีความฟุ้งซ่าน ความคิดของเราที่คิดออกมาแล้วมันมีความทุกข์ ความทุกข์ที่มันคิดขึ้นมาแล้วมันให้ผลเป็นความเศร้าหมอง ให้ผลเป็นความเจ็บช้ำน้ำใจอยู่ที่นี่ ความคิดอย่างนี้มันคิดมาทำไม? แล้วมีสติตามความคิดนี้ไป ผลของการใช้ความคิด นี่คือการฝึกปัญญา

ปัญญามันจะเกิดเองไม่ได้ ถ้ามีสมาธิแล้วมันก็ต้องเอามาฝึกปัญญา ฝึกฝนมัน ฝึกฝนให้ปัญญามันเกิดขึ้นมา ฝึกฝนโดยการจุดประกาย ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แต่ขณะที่ธรรมารมณ์สิ่งที่กระทบกับใจเป็นธรรมารมณ์ สิ่งที่กระทบกับใจเป็นธรรมารมณ์ อารมณ์ที่เกิดขึ้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้น มันใช้ปัญญาใคร่ครวญไป

การใช้ปัญญาใคร่ครวญไป ปัญญามันเกิดมาจากไหน? มันเกิดมาจากจิต ปัญญาจะลอยมาจากฟ้าไม่ได้ ปัญญามันต้องมีจิต มีจิตเป็นตัวคิด

ความคิดเริ่มต้น ความคิดจากปุถุชน ความคิดด้วยคนหน้าด้วยกิเลส มันจะไล่ต้อนกันไม่ทัน มันเป็นเรื่องที่ยากมาก มันเป็นการตะครุบเงา เราตะครุบเงาเราเอง เราตะครุบ

เงามันก็เคลื่อนไปตลอด ไม่ทันกันหรอก เราจะตะครุบเงาเราไม่ทัน ถ้าเราหยุดชะเงาก็หยุด เราขยับเงาก็ขยับ ความคิดก็เหมือนกัน ถ้ามันตามไปมันจะขยับ เริ่มต้นมันพยายามทำได้ขนาดไหน มันจะหลอกลวง มันจะทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน

แต่ถ้าเราฝึกฝน เรามีตั้งสติด้วย ตามความคิดไป.. ตามความคิดไป.. ความคิดมันต้องหยุดได้ ! ความคิดมันหยุดได้แล้วเอาความคิดไปค้นหาเหตุผล ไปหาเหตุผลใช้ใหม่ เวลามันหยุดไป ที่เขาบอกว่าการภาวนาสายตรงๆ เวลามันสิ้นสุดกระบวนการมันก็คือสมณะกระบวนการของการใช้ความคิด ความคิดที่ตามความเกิดดับของใจ มันเสร็จสิ้นกระบวนการของมัน ก็คือมันพักตัว โดยสามัญสำนึกมันเป็นอย่างนั้น โดยข้อเท็จจริงมันก็เป็นอย่างนั้น

แต่คนปฏิบัติมันไม่เข้าใจตามความเป็นจริง มันเห็นอาการเฉยๆ นี่ธรรมะจากคนนอก ! เพราะธรรมะจากคนนอก คนนอก..นอกดวงใจ นอกธรรม นอกการกระทำ นอกเห็นความเป็นไปของจิต มันเห็นการเกิดดับๆ เกิดดับแล้วอะไรดับล่ะ? ดับแล้วก็ว่าง ว่างแล้วทำไงต่อไปล่ะ? ก้าวเดินกันไม่ได้หรอก แล้วจะให้เกิดความรู้สึกที่มันละเอียดขึ้นไปเห็นไหม เกิดญาณ ๑๖ ญาณ ๑๐๘

ญาณคืออารมณ์นะ ญาณคืออารมณ์

อาสวักขยญาณ ของ องค์ สมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ อะไรถึงเป็นญาณ? ญาณหยั่งรู้ ความหยั่งรู้ของมัน ความเห็นของมรรคที่มันเกิด อาสวักขยญาณ สิ่งที่เกิดขึ้นมันมีปัญญามีสมาธิ มีทุกอย่างพร้อมหมด มีเพียรชอบ งานชอบ สิ่งที่เป็นความชอบธรรม “มรรคหยาบ-มรรคละเอียด” เวลามันเกิดขึ้น มันหมุนไป คือปัญญามันใคร่ครวญไปๆ จนถึงที่สุด อาสวักขยญาณ ญาณหยั่งรู้ “ยะถาภูตัง ญาณทัสสนัง” ยะถาภูตัง.. สิ่งที่ทำให้ความสะอาด มันสะอาดแล้ว มีญาณหยั่งรู้

เวลาพิจารณาไป “กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์” จิตเป็นจิต ! แล้วสิ่งที่มันรวมลง จิตที่มันกลั่นออกมาจากอริยสัจ จิตเป็นจิต จิตคือวิญญานในขั้น ๕ วิญญานในขั้น ๕ ที่มันสมานให้ความคิดที่มันคิดร่วมกันมา ความคิดที่มันเป็นเรา มันยึดมันถือมัน สิ่งที่มันสมานอยู่ แล้วถ้ามันปล่อยออก ความจริง วิญญานก็คือวิญญาน วิญญานรับรู้

ก็คือวิญญาณรับรู้ กายก็เป็นกาย ทุกข์ก็เป็นทุกข์ แล้วสิ่งที่รวมลงมันคืออะไร? ถ้ามันเป็น อาสวัภขญาณ สิ่งที่เกิดจากกรรมจักร มันจะมีความรู้สึกลักษณะนั้น

แต่อันนี้มันเป็นความละเอียดอ่อนของใจเอง ใจวิปัสสนาไป ใจทำไปมันก็มีความ หยาบ ความละเอียดของมันโดยธรรมชาติ สิ่งนี้มันเรื่องธรรมชาติ แล้วคนที่จิตละเอียด มันยังมีความละเอียด คุณติ! คนที่มารยาทเรียบร้อย เขาสงบเสงี่ยมของเขามาก คนที่ ฉุนเฉียว คนที่แสดงออกทางอารมณ์ เขาก็แสดงของเขาเป็นธรรมดา การแสดงออกอย่าง นี้มันก็เป็นจิตนิสัย

แต่เวลาจิตที่มันเข้าไปข้างใน เราวิปัสสนาของเรา เราใช้ปัญญาของเราเข้าไป มัน ก็มีแสดงออกอย่างนั้น แล้วมันเอาญาณอะไรมา? ญาณเป็นจริงมันเป็นญาณมาจากไหน? มันก็เป็นสัญญาอารมณ์ทั้งนั้น ! แล้วถ้ามันสิ้นสุดลงไป ถ้ามีสติเข้าไปนะ มันก็เป็นสมณะ สมณะเพราะอะไร? สมณะเพราะเราไล่ต้อนขั้น ไล่ต้อนความคิด

ความคิดไม่ใช่จิต ! ความคิดไม่ใช่นามรูป รูปนามนี่ไม่ใช่หรรอก ไม่ใช่ตัวจิต

ตัวจิตละเอียดกว่านี้อีก แล้วมันก็ปล่อยๆ ปล่อยอย่างนั้นแล้วมันได้ผลประโยชน์ อะไร? เพราะอะไร? เพราะมันเป็นธรรมะจากคนนอกไป ธรรมะจากคนนอก ธรรมะของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ธรรมแท้ๆ นะ

แต่ขณะคนนอกที่เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาวิตกวิจารณ์ มัน ไม่เข้าใจธรรมตามความเป็นจริง พอไม่เข้าใจตามความเป็นจริง โดยสามัญสำนึกของ กิเลส กิเลสมันอยู่กับใจ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสมันเอามา ใช้ ! โลกมันเอามาใช้ไง โลกเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้ พอใช้ ขึ้นมา เวลาอาการที่เป็นจริงขึ้นมา มันก็ไม่เข้าใจตามอาการที่เป็นจริงขึ้นมาอีก ก็เหมือน เด็กเลย เด็กที่มันไปเอาอาวุธ มันทำร้ายคนได้หมด เด็กที่มันมีไฟ มันจุดไฟเผาบ้านมัน หมดเลย

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ในเมื่อบอกว่า “มีความอยากก็ไม่ได้ มันมีสิ่ง ที่ เกิดขึ้นอะไรก็ไม่ได้” ทำให้คนแบบว่าขาดสติ ให้อยู่เฉยๆ คำว่าเฉยๆ คือไม่มีตัวตน ไม่มี ความอยาก แล้วมันจะเป็นธรรมขึ้นมา..

นี่มันเป็นไปได้ ! มันต้องอาศัยสมาธิ ทำให้ตัวอยากนี่มันเบาบางลง ถ้ามีอยาก มีตัวตนเกิดสมาธิได้อย่างไร?

พอเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คือเห็นโทษของมัน แล้วมันปล่อยๆ ปล่อยอย่างนี้นะ มันปล่อยบ่อยเข้ามา ปล่อยบ่อยครั้ง บ่อยครั้งเข้า จนเราควบคุมได้หมด ความคิดที่จะเกิดขึ้นมากี่เห็น เห็นความคิดมันจะเกิด มันเกิดเพราะอะไรล่ะ? เกิดเพราะความไม่รู้ สิ่งใดที่กระทบกระเทือนใจ เพราะความคิดมันจะพุ่งออกมาเลย

แต่ถ้าเราใช้ปัญญาของเราบ่อยครั้งเข้า ความคิดมันเกิดมาจากอะไร? ความคิดมันเกิดมาจากจิต แล้วจิตทำไมถึงคิดออกมา? จิตคิดออกมาเพราะมันไม่มีสติ เพราะมันไม่เข้าใจเหตุผล เพราะไม่เข้าใจว่าเป็นพื้นหรือเป็นไฟ คิดที่ไรก็เหมือนกับทำร้ายตัวเองทุกทีเลย

แล้วพอมันเห็นผล สิ่งที่มันเห็นผล คือมันเห็นโทษ เพราะจิตมันเห็นโทษขึ้นมาแล้ว จิตมันเห็นโทษขึ้นมา มันก็มีสติ มันเห็น มีสติว่าความคิด คิดแล้วคิดเล่า คิดขึ้นมาที่ไรก็ทำร้ายตัวเองทุกที มันเห็นโทษ เพราะสติมันทัน พอมีสิ่งใดจะเข้ามา มันก็รู้ทันหมด รู้ทัน รูป รส กลิ่น เสียง

การสื่อสารทั้งหมดระหว่างที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ ที่เป็นโลกคือสื่อสารในมนุษย์สามัญสำนึกของมนุษย์ที่กิริยาที่สื่อสารกันทั้งหมด ที่เป็นทิพย์คือที่เทวดาสื่อสารกันมา เรื่องอภิญา ๖ สิ่งที่เป็นทิพย์ต่างๆ สิ่งที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ มันเป็นบ่วงของมาร มันเป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ไม่ใช่ที่เราจะรู้เรื่องเฉพาะอย่างนี้นะ จิตคนที่มีอำนาจวาสนา เวลาจิตสงบเข้าไป มันจะเห็นเทวดา เห็นอินทร์ เห็นพรหม เห็นสิ่งที่เป็นสายบุญสายกรรมที่เขามาแสดงธรรม ที่เขามาแสดงให้เราดู สิ่งที่เป็นทิพย์ มันก็อยากรู้อยากเห็น มันอยากจะไปยึดมันถือ มันว่าเป็นของเรา สิ่งที่มันเกิดขึ้นมา มันทำให้เราควบคุมความเกิดดับของจิตไม่ได้

ความเกิดดับของจิตคือความคิด ความคิดมันเกิดดับ แล้วมันทำร้ายตัวเอง เราที่ควบคุมไม่ได้ แต่เราใช้ปัญญาไล่เข้าไป เห็นความเป็นไปของมันทั้งหมด เห็นความเป็นไปที่ว่าเป็นนามรูป รูปเกิดดับ นามเกิดดับ... ว่ากันไปตามแต่ธรรมะนอกๆ คนนอกที่

เขาพูดเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวตั้ง แล้วเอาความรู้สึก เอาสามัญสำนึกของคนเข้าไปตีความ แล้วก็ว่าอาการอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้นๆ มันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก !

มันเป็นความจริง ถ้าจิตมันไล่ทัน มันไล่ความคิดเข้าไปทัน ความคิดมันเกิดมาจากอะไร ? ความคิดมันเกิดมาจากความไม่รู้ ! อวิชชาคือความไม่รู้มัน แต่ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้าไป มันเห็นโทษๆ โทษมันเกิดจากอะไร? โทษมันเกิดจากการกระทบจากข้างนอก การกระทบจากข้างนอกคืออะไร คือบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ ถ้าบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ เราใคร่ครวญเข้าไป จนเห็นโทษของมัน บ่วงนะเห็นบ่อยครั้งเข้า ที่ว่ามันสงบตัวบ่อยครั้งๆ จนมันขาด “รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร” สติมันทันนะ มันปล่อยขาดหมดเลย

แล้วพอปล่อยขาดขึ้นมา คูลิ! สิ่งที่สืบทอด พลังงานที่สืบทอด แล้วมันมีสิ่งใดที่ทำให้มันขาดออกจากกัน มันจะสืบทอดได้อย่างไร? มันสืบทอดไม่ได้เพราะอะไร? เพราะมันมีสติพร้อม ถ้าสติพร้อมมันก็เป็นกัลยาณปุถุชน พอกัลยาณปุถุชนมันก็ควบคุมจิตได้ นี่สมาธิชัดๆ เลย ! สมณะที่เป็นยอดของสมณะเลย !

เพราะสมณะคือจิตมันสงบ มันเข้าบ้านของตัวเอง มันรู้จักตัวของตัวเอง แล้วใช้ปัญญาใคร่ครวญ ใช้สติสัมปชัญญะคูให้ดี จิตนี้มันจะออกรู้โดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาตินะ พลังงานมันมีอยู่แล้วโดยสามัญสำนึก คนมันต้องคิดโดยธรรมชาติของมัน สิ่งที่เกิดเป็นธรรมชาติแล้วจิตมันสงบ มันจะเสวยอารมณ์อย่างไร? มันออกไปรู้ใน รูป ใน เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อย่างไร? มันออกไปเพราะเหตุใด?

ถ้าเราเห็น เห็นจิต เห็นอาการของจิต จิต คือ สิ่งของมันเข้าไปสงบเป็นสมณะ เป็นฐานที่ตั้ง เป็นบ้านของเรา เป็นอู่ของใจ สิ่งของมันเข้าไปอาศัย มันเห็นชัดเจนอย่างนั้น แล้วมันออกไปเสวยอารมณ์ เสวยอารมณ์คือว่ามันออกคิดอย่างไร? ออกคิดความคิด ถ้าจับตัวนี้ได้ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอารมณ์ความรู้สึก กับตัวจิตไม่ใช่อันเดียวกัน สิ่งที่ไม่ใช่อันตัวเดียวกัน มันก็เป็นวิปัสสนาไป

มันไม่ใช่เกิดดับๆ ธรรมชาติหรอก “เห็นเกิด เห็นดับ เห็นการเกิดและการดับ มีความเข้าใจแล้วเกิดญาณทัสสนะ...”

ธรรมะจากคนนอก ! ไม่เคยเห็นความเป็นจริง ไม่รู้ถึงหลักการว่าจิตที่มัน
วิปัสสนาไปที่มันเกิดธรรมะ

ธรรมจากคนใน คือ ในธรรม ในอริยสัจ ธรรมจากคนใน คือ องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลुธรรมก่อน
บรรลุธรรม คำว่าบรรลุนั้นมันเป็นการกระทำของใจ ใจมันใช้อริยสัจเข้าไป ทุกข์ สมุทัย
นิโรธ มรรค มรรคญาณมันเข้าไปทำลาย มันเห็นอาการของมัน การกระทำอย่างนั้น
สัจจะความจริงอย่างนั้น มันต้องมีการกระทำอย่างนั้น มันถึงจะบรรลุธรรมขึ้นมา แล้ว
บรรลุธรรมขึ้นมา วิธีการที่จะทำให้ขึ้นมา

แต่เราเป็นธรรมะของคนนอก นอกอริยสัจ นอกสัจจะความจริง เลยเอาธรรมะ
ของพระพุทธเจ้าเป็นตัวตั้งแล้วตีความ ตีความโดยจิต ตีความโดยสามัญสำนึก ตีความ
โดยความคิด แล้วก็จินตนาการกันไป สูงสุดก็เป็นจินตมยปัญญา แก้กิเลสไม่ได้

แล้วภาวนามยปัญญาแก้กิเลสอย่างไร? จิตที่มันสงบเข้ามาโดยปัญญานะ ใช้
ปัญญาเข้ามา ถ้าปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาวิมุตติ กับคำว่าพุทโธๆ พุทโธเราอาศัยแทน
กัน บางคราวเรากำหนดพุทโธๆ ไป เป็นอุบายวิธีการ เพราะขณะที่ทำให้ใจสงบ มันยังทำ
ได้แสนยากเลย แสนยากเพราะอะไร? เพราะกิเลสมันอยู่หลังความคิดเรา

ถ้ากิเลสมันอยู่หลังความคิดเรา มันจะควบคุมความคิดทั้งหมด มันจะควบคุมการ
กระทำทั้งหมด แล้วมันรู้ทันตลอด พอรู้ทันตลอด เราจะเดินก็เดินก่อน เดินแล้วเดี๋ยวก็นั่ง
นั่งแล้วเดี๋ยวก็เดิน มันก็บอกให้เราทำตามคำสั่งของมัน กิเลสมันควบคุมการกระทำของ
เราเลย เราถึงใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญา ใช้ความคิด ใช้ความคิดเอาสติตามความคิด
ไป มันจะคิดอะไรก็ได้ ไม่ต้องไปตั้งว่าจะต้องคิดเป็นธรรมะ หรือตั้งว่าคิดเป็นอะไร

เพราะความคิดนั้นคือพลังงานของมัน เพราะความคิดนั้นเกิดจากตัวจิต ถ้าเราไล่
ความคิดนั้นไป เท่ากับเราไล่ตะครุบจิต ไม่ใช่ไปตีเงินเขา เขาบอกทำอย่างนี้มันออกไปข้าง
นอก มันไม่เข้าตัวจิต... มันออกมาจากจิต ความคิดมันออกมาจากจิต แล้วเราใช้สติ ใช้
ปัญญาของเราตามความคิดนั้นไป ถ้ามันหดสั้นมันปล่อยขึ้นมา มันก็หดสั้นเข้ามาที่จิต
หดสั้นเข้ามาที่จิตเราก็จะเห็นจิต

พอเห็นจิตขึ้นมา ปัญญามันไล่เข้ามา ถ้าไล่เข้ามาๆ บ่อยครั้งเข้า มันรู้เองเห็นเอง รู้เองเห็นเองเพราะอะไร? เพราะเกิดจากการฝึกฝน ลึ้นสุดกระบวนการของมันเป็นสมณะ ที่นั่น ! เพราะสมณะมันเป็นฐานที่แห่งการงาน

ในธรรมะของครูบาอาจารย์เราเนะ การจะฆ่ากิเลสต้องเห็นกิเลส ต้องเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โดยความเป็นจริง

ไม่ใช่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต โดยสัญญา โดยสามัญญ์สำนึก เพราะอะไรรู้ใหม่? เพราะมันตรีกในธรรม เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวตั้ง มันตีความ ! มันตีความออกไปข้างนอก มันไม่ได้ตีความเข้ามาข้างในหัวใจ ถ้ามันตีความเข้ามาในหัวใจ มันเป็นสมณะหมดเลย เพราะมันตีความอยู่ๆ แล้วมันปล่อยๆ

พอมาถึงตัวใจนะไม่ใช่ตีความ ! มันเป็นเนื้อแท้ เห็นกิเลสชัดๆ เพราะอะไร? เพราะถ้าเห็นกาย มันสะท้อนหัวใจมาก เห็นกายนะ แล้วพิจารณาภายในมันพุพองขนาดไหน มันจะพุพองไปก่อน เพราะภายในถ้ามันเป็นธรรมนะ มันเป็นธรรม มันเป็นปัจจุบันธรรม

ถ้าปัจจุบันธรรม มันเป็นธรรม มันเป็นอริยสัจ มันไว้มากเพราะพลังของจิต จิตเคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด สิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วสั่งให้มันนิ่งได้ สิ่งที่เคลื่อนที่เร็ว มันเคลื่อน สิ่งที่เคลื่อนที่อยู่แล้ว จิตมันเคลื่อนที่อยู่แล้ว โลกก็เคลื่อนที่ กามอะไรก็เคลื่อนที่ พอเคลื่อนที่ก็นึกถึงร่างกาย นึกถึงอะไร มันก็เป็นปัญญาหมุนวนกันไป แต่ขณะที่มันหยุด พอมันหยุดขึ้นมาแล้วมันเห็นจริง

คนเรามีชีวิตอยู่นี้นะ เป็นๆ อยู่เนะ ทำไมมันอึดได้ ทำไมมันพองได้ ทำไมมันเนาได้ ทำไมมันระเบิดได้ ทำไมมันเป็นสุขเป็นสงได้ มันเป็นสุขสงเพราะมันเป็นสัจธรรม ! นี้ธรรมะจากคนใน ! ถ้าธรรมะจากคนในเพราะคนในมันเห็นจริงๆ เห็นอย่างนั้นจริงๆ เห็นตามความเป็นจริง เห็นตามอริยสัจ

แต่ถ้าบอกว่า “มันเป็นไปไม่ได้.. มันเป็นนิมิต.. สร้างภาพขึ้นมาๆ”

มันจะสร้างขึ้นมาได้อย่างไร? ถ้าสร้างภาพขึ้นมา มันเป็นนิมิตจากข้างนอก มันเห็นจากข้างนอก มันเป็นสามัญญ์สำนึก ใจสร้างภาพอย่างนั้นคือปฏิบัติธรรมโดยกิเลส

ถ้าปฏิบัติธรรมโดยธรรม ธรรมะต้องให้เป็นสัจจะความจริง ธรรมะเวลาเป็นธรรมเกิดขึ้นมา ธรรมเกิดขึ้นมาจะชำระกิเลส ถ้าชำระกิเลส มันเป็นสภาวะธรรม ถ้าสภาวะธรรมมันจะย้อนกลับมาทำลายกิเลสทั้งหมด แต่ถ้ามันเป็นธรรมะจากข้างนอก มันออกไปข้างนอก เห็นอย่างไรก็แล้วแต่ เห็นจากข้างนอก เห็นข้างนอกมันก็ว่าเป็นนิमित เป็นนิमितมันส่วนเป็นนิमित

เป็นนิमितคือว่า มันออกฐู ออกฐูนอก ถ้าไปฐูใน ฐูในมันไม่ใช่ฐูออกไปข้างนอก มันฐูในอริยสัจเพราะจิตมันมีฐาน จิตมันมีกำลัง จิตมีฐานมีกำลังเวลามันเห็นกาย มันจะพุ่มันจะพองขนาดไหน ทำบ่อยครั้งเข้า ทำบ่อยครั้งๆ พอทำบ่อยครั้ง มันจะไปถอดถอนอุปาทาน ไปถอดถอนความยึดมั่นถือมั่นของใจ ถ้ามันถอดถอนความยึดมั่นของใจบ่อยครั้งเข้าๆ ถึง “กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์” ต้องเป็นสัจจะความจริงเลยนะ

ใครจะวิปัสสนาอย่างไรก็แล้วแต่ ใครทำอย่างไรก็แล้วแต่ ถึงที่สุดแล้วมันจะแยกออกไปโดยสัจจะความจริง เพราะสักกายทิฎฐิ ทิฎฐิความเห็นผิดเรื่องกาย มันเป็นความจริงโดยสมมุติ เกิดมานี้ได้ร่างกายมันเป็นสมมุติ มันเป็นจริงแน่นอน แต่จริงโดยสมมุติ

ถ้าวิปัสสนาไปมันเป็นจริงโดยอริยสัจ ในปัจจุบันมันจริงโดยอริยสัจ เพราะว่าอริยสัจมันเกิดขึ้น ธรรมะมันเกิดขึ้นในหัวใจ มันเห็นจริงตามอริยสัจตามความเป็นจริง เห็นตามเป็นจริงนะ ยะถากุตั้ง.. ญาณทัสสนะที่มันรู้ว่าขาด รู้อย่างไร? สิ่งที่มันรู้ว่าขาดตามความเป็นจริง มันเป็นสัจธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางวินัยไว้ สัจจะความจริง ธรรมะมีอยู่แล้ว ธรรมะมีอยู่แล้ว แต่เราเข้ากันไม่ถึงเอง

ขณะที่เราเข้าถึงแล้วมันขาดขึ้นมา จิตที่มันปล่อยออกมา ความรับรู้อันนั้น เพราะอะไร? เพราะมันไม่ใช่ปุถุชนแล้ว มันไม่ใช่คนนอกแล้วนะ มันจะเข้าเป็นคนใน คนในที่หายาบ คนในที่ละเอียด เข้าเป็นชั้นๆ เข้าไป เป็นคนในธรรมนะ

ถ้าเป็นคนในธรรมมันจะพูดธรรมะผิดไม่ได้เลย ธรรมะมันจะผิด ผิดโดยไม่ได้ตั้งใจ ผิดโดยลึ้นพันกัน ผิดโดยที่ว่าเราคิดอย่างหนึ่ง เราพูดอย่างหนึ่ง แต่ด้วยกลอนพาไป ด้วยความผิดพลาด ความผิดพลาดโดยไม่ได้ตั้งใจ มี! ความผิดพลาดโดยไม่ได้ตั้งใจของพระโศดบัน มี แต่ความผิดพลาดโดยความตั้งใจของพระโศดบัน ไม่มี ! ไม่มี ! คนในเป็นอย่างนี้ ธรรมะในมันเป็นอย่างนั้น

เหมือนกัน ในการวิปัสสนาด้วยปัญญาวิมุตติก็เหมือนกัน ปัญญาวิมุตติ เวลาจิตมันเห็นอาการของจิต มันพิจารณาไปจากเดิมที่ใช้ปัญญาอยู่ ปัญญาที่เขาว่ากันอยู่ ที่ว่าเป็นวิปัสสนาสายตรง มันเป็นสัญญาทั้งหมด มันเป็นการวิตกวิจารณ์ในธรรม

ถ้าวิตกวิจารณ์ในธรรมนะ เป็นธรรมะนอก เป็นธรรมะนอกเพราะอะไร? เพราะมันวิตกวิจารณ์ แล้วมันไปตามสาย มันไปตามสายหมายถึงว่า คูสิ! คูอย่างพลังงาน เวลาเราใช้ออกไป ปีนยิ่งออกไป เรายิ่งปีนออกไป ลูกกระสุนมันต้องออกไปตามกล้อง แล้วพุ่งออกไปข้างหน้า

นี่ก็เหมือนกัน ในการใช้ปัญญา ธรรมะต้องเป็นอย่างนั้น ต่างจากนั้นไปไม่ได้ โดยสามัญสำนึกปีนที่ยิ่งออกไป มันต้องพุ่งไปใช่ไหม? กระสุนต้องวิ่งออกไปตามแรงขับของคินปีนใช่ไหม? นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลามันส่งออกไป เอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาตั้ง แล้วยิงมันออกไป!

“ความคิดมันจะเป็นนามธรรมอย่างนั้น.. มันจะรูปนามอย่างนั้น..”

มันว่ากันไป มันส่งออกไป ทั้งๆ ที่มันยังออกไปจากปีนนะ ปีนที่ยังกระสุนออกไป มันออกไปจากปีน ถ้าไม่มีปีนกระสุนจะขับไม่ได้เลย

ทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าวิปัสสนาจะเป็นอย่างนั้น ธรรมของพระพุทธเจ้าถูกต้องหมด แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถูกต้องหมด แต่เพราะกิเลสของเรา ใจเรานอก อาจารย์ก็นอก

ถ้าอาจารย์ไม่สอนอย่างนั้น อาจารย์ในจะบอกว่า “พื้นฐานต้องกลับมาความสงบก่อน” เพราะความสงบนี้ทำยากมาก สมาธิทำยากมาก เพราะสมาธิเป็นพื้นฐาน ถ้ามันใช้ความคิดไป ตรีกในธรรมๆ ไป ถ้ามีสติ มันจะเป็นสัมมา

สัมมา คือว่า ปีนนี้เราบรรจุกระสุนอย่างไร? เราเอากระสุนบรรจุใส่ปืน แล้วเราลั่นไกออกไปอย่างไร? ความคิดที่มันคิด มันคิดมาจากไหน? ความคิดไอนามรูป รูปนามมันเริ่มต้นจากไหน?

ถ้ารูปนามมันเป็นธรรมชาตินะ เราไปตามบนถนนหนทางสิ เวลาเริ่มตะวันแสงที่มันอ่อนลง ไฟมันจะติดเอง พอตะวันขึ้นแสงมา ไฟจะดับเอง แม้แต่เดี๋ยวนี้ไฟมันยังเกิดดับเองเลย ไฟถนน มันก็เกิดเอง มันก็ดับเอง แล้วใครได้ประโยชน์อะไรจากมัน นอกจากคนใช้ถนนได้แสงสว่างจากมัน

จิตก็เหมือนกัน ไปทำให้มันเหมือนไฟถนน ถึงเวลาพอแสงสว่างไฟมันจะติดแล้ว พอพระอาทิตย์ขึ้นพอเริ่มแสงมา ไฟดับแล้ว ของอย่างนี้โลกๆ มันเป็นอย่างนั้น แล้วหัวใจมันจะเป็นแก่นนั้นหรือ? ถ้าเป็นแก่นนั้นมันก็ไม่ทุกข์ร้อน เพราะไฟถนนมันไม่ทุกข์ร้อน กลางวันแดดเผาขนาดไหนจะจนสายไฟจนพลาสติกละลายเลย มันก็ยังอยู่ของมันได้ มันไม่ทุกข์ไม่ร้อนนะ มันเกิดมันดับด้วย แล้วมันก็ไม่ทุกข์ไม่ร้อน

ไอ้ที่มันทุกข์มันร้อน ไอ้ที่ใจนี้มันทุกข์มันร้อน มันทุกข์มันร้อนเพราะอะไรล่ะ? เพราะมันเกิดดับอย่างนั้น มันแก้ความทุกข์ไม่ได้ ! สิ่งที่ทำอย่างนั้นมันแก้ไม่ได้เพราะอะไร? เพราะมันส่งออกไปรับรู้ออกจากข้างนอก

แต่ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันถึงที่สุดแล้ว ไฟนี้ใครเป็นคนไปประกอบมันขึ้นมา? ใครเป็นคนมาทำโครงการนี้ขึ้นมา? แล้วติดตั้งระบบไฟนี้ขึ้นมา ใครเป็นเจ้าของ? ใครเป็นเจ้าของงบประมาณ? ใครเป็นคนกระทำขึ้นมา? แล้วทำขึ้นมาเพื่อใคร ?

จิตคิด ใครเป็นคนคิด? คิดขึ้นมาแล้วเอากิเลสตัดหาความทะยานอยากไปเหยียบย้ำมัน ใครเป็นคนทุกข์? แล้วทุกข์ก็ทุกข์อยู่นั่นละ นามรูปๆ คู่มันไป ออกไปข้างนอกแล้ว มันหายทุกข์ไหม? ก็เห็นมันเกิดดับมาทั้งชาติ ก็ให้มันเกิดดับเป็นธรรมชาติของมัน แล้วมันมาจากไหน? มันไม่มีต้น ไม่มีปลาย มันไม่เข้าถึงข้างใน มันจะเข้ามาข้างในไม่ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้อย่างนี้ แต่ให้ทำแล้วมีสติ สติแล้วมันจะย้อนกลับมาเข้ามา เพราะว่ามันนิพพานสงบเย็น สงบเย็น.. อะไรมันเย็น? น้ำแข็งมันเย็นหรือ อะไรมันเย็น? สงบเย็น ทำไมถึงสงบ? แล้วเย็น เย็นเพราะอะไร? เย็นเพราะใจมันเย็น เย็นเพราะใจมันชำระกิเลส แล้วมันชำระอย่างไร? อ้าว ก็เพ่งกันไปอย่างนั้น การเพ่งเป็นกสิณนะ สิ่งที่คุณเป็นกสิณ กสิณแก้กิเลสไม่ได้ กสิณมันก็เป็นอุบายวิธีการหนึ่งที่ทำให้จิตสงบ

ถ้ามีสติจิตสงบขึ้นมา มันจะเป็นสัมมา คือ มีสติสัมปชัญญะ แล้วจะควบคุมตัวเอง ควบคุมตัวเอง แล้วบังคับตัวเอง บังคับจิตให้มันย้อนกลับมา ให้เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสังจะความจริง เห็นกิเลส เห็นความเป็นไป

ในภาคปฏิบัติของครูบาอาจารย์เรา “ถ้าไม่เห็นกิเลสต้องขุดค้ำยัน” เพราะการทำ วิปัสสนา มันมี ๒ ประเด็น ประเด็นหนึ่ง คือ หาจำเลยให้ได้ก่อน หาจำเลยให้ได้ แล้ว ธรรมะ คือ โงทก โงทก และจำเลย กิเลสกับธรรมมันจะต่อสู้กันในหัวใจ

แต่นี้มันให้กิเลสมันควบคุม กิเลสมันควบคุมหมด พอควบคุมหมด ธรรมะมัน เกิดไม่ได้ ธรรมะมันเกิดไม่ได้แล้วจะไปเห็นสังจะความจริงได้อย่างไร? มันต้องขุดค้ำยัน ค้ำยัน ถ้ามันเป็นจริงโดยสายบังคับบัญชาณะ ถ้าเป็นที่หนึ่งต้องเป็นสอง สาม สี่ นะ เราทำ สมาธิแล้วจะเกิดปัญญาเกิดอะไรตามทฤษฎีนะ โลกนี้พระอรหันต์เต็มบ้านเต็มเมืองเลย เพราะทุกคนก็ทำความสงบของใจกันอยู่ พยายามจะทำความสงบให้ได้ แล้วพอสงบแล้ว มันจะเป็นสเด็จพระที่สาม ที่สี่ ขึ้นไปเลย แล้วมันเป็นจริงไหม? มันไม่เป็นจริงๆ สังจะ ความจริงมันเป็นอย่างไร

มันไม่ใช่รูปแบบอย่างนั้นหรอก! ให้อารมณ์ที่สอนกันมันเป็นปริยัติ ปริยัติ คือ โครงสร้าง โครงสร้างของศาสนา ก็สอนโครงสร้างของศาสนา

โครงสร้างของศาสนาคืออะไร? ศาสนาธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนานี้เป็นเรื่องนามธรรมนะ ศาสนาสอนเรื่องสุขเรื่องทุกข์ แล้ว โครงสร้างมันสุขมันทุกข์ไหม? โครงสร้างที่มันเป็นสุขเป็นทุกข์เพราะเป็นโครงสร้างใน หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา แล้ววางโครงสร้างอย่างนี้ไว้ให้ ศึกษา ให้ศึกษาแล้วประพฤติปฏิบัติ แล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็เอาโครงสร้างนั้นเป็น ตัวตั้ง “ปรมาตถธรรมๆ” เรากอดมันไว้

เวลาจิตมรามีอาการเปลี่ยนแปลง จิตที่มันมีการเป็นไปที่มันจะเป็นความจริง กลับปฏิเสธรมัน “สิ่งนี้เป็นสมณะ” ก็สมณะมันจะเปลี่ยนจากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน ก็ สมณะมันเริ่มต้นจุดสตาร์ทของจิตที่มันจะเข้าไปวิปัสสนา สิ่งที่มันเป็นจุดสตาร์ท

สิ่งที่มันจะเข้าไปชำระกิเลส กลับไปปฏิเสธมัน ปฏิเสธการเข้ากระทำ ปฏิเสธความเป็นไปของจิต ปฏิเสธสิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับใจ แต่เวลามันทุกข์มันร้อนขึ้นมา ปฏิบัติกันไปแล้วแห้งแล้ง ไม่มีอะไรเข้ามาในหัวใจเลย

แต่คนที่เป็นสมณะ คนที่เป็นวัดป่าที่ว่าเป็นสายอ้อมๆ เวลาจิตมันสงบนะ ทำไมมันติดกันว่าเป็นนิพพานได้? เวลาจิตสงบมันมีรสชาตินะ “ทุกข์ควรกำหนด” สุขมันเป็นธรรมชาติของมัน ! สุขมันเป็นธรรมชาติของมัน ! จิตเวลาสงบนี้สุขมาก สุขจนมันติดได้ว่าเป็นนิพพานก็แล้วกัน มันถึงต้องมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ

ถ้ามันเป็นความจริงมันต้องมีความเพียรชอบ มันต้องมึงานชอบ งานหน้าที่หนึ่งคืองานทำความสงบของใจเข้ามา งานอีกหน้าที่หนึ่งคืองานค้นคว้าหากิเลส งานอีกหน้าที่หนึ่งงานโดยใช้ปัญญาเข้าไปชำระกิเลส งานมันจะละเอียดเข้าไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันถึงเกิดเป็นภาวนามยปัญญา

ปัญญาที่เกิดจากการภาวนา มันจะมีรูปแบบไม่ได้ ! มันต้องเป็นโครงสร้างที่ว่าในธรรมวินัยของคัมภีร์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องเป็นอย่างนี้หมด เป็นไปไม่ได้ ! เป็นไปไม่ได้ !

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ธรรมในพระไตรปิฎกคือสิ่งที่เป็นธรรมและวินัยเป็นศาสนานะ เวลาพระเราบวช

“อานนท์เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเธอ”

แล้วธรรมวินัยในพระไตรปิฎกเป็นศาสดาไหม? เป็น ! เป็นศาสดาของเรา แต่ไม่ได้เป็นของเรา เป็นศาสดา เป็นผู้สอน เป็นแบบอย่างที่ทำให้เราค้นคว้าเรา แล้วถ้าเราเป็นของเราขึ้นมา เราจะเป็นคนใน ในธรรมวินัยไง ถ้าเราเป็นคนในขึ้นมา เพราะเราเกิดขึ้นมาเอง

คูสิ! พระอรหันต์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน พระอรหันต์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหัวใจเหมือนกัน หัวใจรู้เหมือนกัน พระอรหันต์กับพระอรหันต์จะรู้ต่างกันไม่ได้ พระอรหันต์ต้องรู้เหมือนกัน

แต่วิธีการสอน คนที่คิดแคบกว้าง อำนาจวาสนาบาปมีต่างกัน สิ่งที่แตกต่างกันอย่างนี้มันเป็นแค่เครื่องเคียง มันไม่ใช่ความจริง

ความจริงคืออริยสัจ มันเป็นความจริง แล้วความจริงมันเป็นอยู่ในใจพระอรหันต์แล้วนะ มันเป็นคนในแล้วมันจะพุดผิดไปไหน คำพุดที่ออกมาจากความรู้อริยสัจมันจะพุดไปไหน ใ้อันมันพุดๆ นี่ก็เพราะความรู้ปลอมใจ ใ้อันนอกๆ ใจ เอาแต่กรอบของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากอดไว้ไง กอดไว้แล้วกลัวมันพุด มันก็จะพุดตลอดไป พุดเพราะอะไร? พุดเพราะว่ามันไม่เป็นความจริงอย่างนั้น ความจริงอย่างนั้นมันเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่เป็นของเราละ ให้มันเป็นความจริงของเราเถิด ให้มันเป็นขึ้นมา ลงทุน ลงแรง ตั้งสติ แล้วจะปัญญาอบรมสมาธิ หรือสมาธิอบรมปัญญา ก็ทำตามความสามารถของเรา มันเป็นอุบาย มันเป็นอุบายที่เราจะวินิจฉัยกิเลส คือให้มันทำก่อน ให้มันสุขๆ ไปตลอด ไม่ให้สุขปนทุกข์ ทุกข์ปนสุข ถ้าจิตมันลงได้มันก็สุข พอสุขขึ้นมาแล้วเราทำของเราไป สุขแล้วเราจะรู้วิธีการของเรา รู้วิธีการนะ

ถ้าไม่รู้วิธีการ พอมันเสื่อมเข้ามา ของที่มันอยู่ในมือเราแล้วตกจากมือเราไป เสียหายไหม? จิตมันเคยสงบ จิตมันเคยเป็น แล้วมันเสื่อมสภาพไปทุกข์ไหม? ถ้าทุกข์ทุกข์เพราะอะไร? มันเสื่อมเพราะอะไร? เสื่อมเพราะเราไม่ระมัดระวัง เสื่อมเพราะเราไม่มีสติสัมปชัญญะ ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะเราควบคุมไว้ มันจะเสื่อมไปได้อย่างไร ของอย่างนี้

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้เป็นคำสุดท้ายเลยนะ ด้วยความประมาทแล้วถ้ายังมีสติอยู่ประมาทจากข้างนอก ประมาทข้างนอกขับรถชนตายเลยนะ ถ้าประมาทข้างใน ปฏิบัติแล้วมันจะได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา ประมาทนอกประมาทใน

ประมาทนอก การเคลื่อนไหว การเดินไปหกล้มลูกคลุกคลานเพราะอะไร? เพราะตัวเองไม่มีสติ แล้วถ้ามีสติข้างใน แล้วตั้งสติขึ้นมา ตั้งสติขึ้นมามันจะเป็นความเพียรชอบ ถ้าขาดสติ การประพฤติปฏิบัติขาดสติ เหม่อลอยกันไป นามรูป รูปนาม ส่งไปโน่น ส่ง

กันไปอากาศโน้น แล้วก็ออกไปโน้น แล้วมันจะได้อะไรขึ้นมา? เพราะมันไปบ้ำกันอยู่ข้างนอก

แต่ถ้ามันบ้ำกันอยู่ข้างในนะ ย้อนกลับเข้ามา มันจะเตือนเราเลยแหละ เตือนผู้ที่ปฏิบัติ สมาธิเป็นอย่างนี้ พอสมาธิเป็นอย่างนี้ไม่มีสมาธิมันก็เป็นเรื่องสามัญสำนึก เรื่องความเป็นไป มันไม่ใช่ภาวนามยปัญญา อย่างมากที่สุดมันก็เป็นจิตตมยปัญญา แล้วจิตตมยปัญญา ใครเป็นคนชี้บอกว่าอันไหนเป็นจิตตมยปัญญา? อันไหนเป็นภาวนามยปัญญา? อันที่เป็นจิตตมยปัญญา มันเป็นอดีต-อนาคต มันไม่เห็นเป็นปัจจุบัน

แต่ตัวสมาธิเพราะสมาธิเป็นหนึ่งใน ตัวสมาธิเป็นหนึ่งใน ถ้าสมาธิมันมั่นคงนี่ไง ปัจจุบัน ! ปัจจุบันเพราะสมาธิมันเกิด แล้วเวลาเราย้อนไปคูวิปีตสนา เวลาปัญญามันเกิด มันเห็นปัจจุบันอะไร? อ้าว! ก็เพราะมันเป็นสมาธิในปัญญานั้นไง ในปัญญามันมีสมาธิรองรับ มันไม่ใช่มีปัญญาขึ้นมาด้วยมีสามัญสำนึก ด้วยจิตตะ ด้วยอดีต-อนาคต อดีตอนาคตมันไม่เป็นปัจจุบันหรอก มันชำระกิเลสไม่ได้หรอก

ถ้ามันชำระกิเลสได้ งานชอบ เพียรชอบ มรรคสามัคคี คุณี มรรค ๘ งานชอบ เพียรชอบ มันเป็นการเคลื่อนไหวหมดแหละ มรรค ๘ แล้วมันหมุนความชำนาญของมัน หมุนจนมันสามัคคีกัน สามัคคีกันเข้าไปชำระกิเลส พอกิเลสมันขาดออกไป จิตมันก็พ้นออกไป จิตที่พ้นออกไป นี่คนใน ธรรมะใน

การสื่อสาร การสื่อสารกันโดยธรรมะมันก็เข้าใจหมด แล้วนี่ละเอียดขึ้นไป มันยังมีละเอียดอีกนะ เพราะกิเลสอย่างหยาบ นี้อย่างหยาบนะ อย่างหยาบๆ มันยังทำกันไม่ได้เลย แล้วมันจะเอาธรรมะละเอียดเข้าไป “นิพพานสงบเย็น.. นิพพานสงบเย็น..” มันเย็นที่ไหน? มันร้อนเป็นไฟ แต่ด้วยกิจกรรมารยาทข้างนอกหรือข้างในร้อนเป็นไฟ ถ้ามันร้อนเป็นไฟ สิ่งของมันหมักหมม มันหมักหมมจากภายในมันหมักหมมนะ ตนรู้เอง ถ้ามันเป็นความจริงไม่พุดอย่างนั้น

นิพพานคือนิพพาน ! นิพพานเป็นความจริงของมัน ความจริงมันประจักษ์ แล้วมันต้องไปเปรียบเทียบกับอะไร? สิ่ง que เปรียบกับมันนะ เปรียบเทียบโดยสมมุติกับมันเพื่อเป็นทางเดินเหมือนกรอบถ้าเราไปติดที่กรอบมันก็ไปไหนไม่รอด แต่เราไม่ไปติดที่กรอบ ให้มันเป็นจริงขึ้นมาจากหัวใจ ให้กำหนดให้ละเอียดเข้าไป ถ้ามันผ่านสักกายทิฎฐิ

ขึ้นมาก็กำหนดจิตให้ละเอียดเข้าไป แล้วถ้าละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปจับอะไรได้ จับนะ

คูสิ! ในสติปัฏฐาน ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม อันใดอันหนึ่ง ระหว่างขั้นตอนนั้น ครูบาอาจารย์บางองค์ให้พิจารณา กาย โสดาบัน กาย สกิทาคา กาย อนาคา กาย พระอรหันต์ บางองค์นะ โสดาบัน ในเวทนา ไปธรรมที่ สกิทาคา ไปพิจารณา กาย ในอนาคา ไปพิจารณา จิต ในชั้นอรหันต์ บางองค์ กาย กาย กาย จิต จิต มันอันใดอันหนึ่งอย่าจับจด อันใดอันหนึ่งขณะที่ทำแล้ว ถ้าทำแล้ว ทำบ่อยครั้งเข้ามันพ้นเพื่อน เราใช้อุบาย อุบายผลตอบรับ ถ้าจิตมันพิจารณาไปแล้วมันปล่อย

คนภาวนาเป็นนะ เวลา มีสมาธิขึ้นมา เวลา ปัญญา มันหมุนเข้าไป มันหมุนเข้าไป แล้วปัญญา มันฟาดฟันในความลึกลับสงสัย ในสิ่งที่มันขวางหน้าอยู่ มันปล่อยๆ มันเข้าใจเลย แล้วถ้าสมาธิมันเสื่อมนะ เวลา ใช้ปัญญาเข้าไป มันอันตู่ มันละล้าละลัง มันดึงกันไป ดึงกันมา บางทีคิด บางทีปัญญา มันออกไม่ได้เลย ก็เสสมันกระเทียบก่อน ถ้ายังไม่ผ่าน ไม่เป็นคนใน มันก็ไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจแล้วก็ไม่รู้จะแก้ด้วยวิธีใด

แต่ถ้าคนเข้าใจนะ มันรู้ รู้เพราะอะไร? เพราะสมาธิอ่อนแล้ว ฐานมันคลอนแคลนแล้ว ต้องกลับมาถนอมฐานให้มันคง ถ้าถนอมฐานให้มันคง มันต้องกลับมาสมาธิก่อน ถ้ากลับมาสมาธิ สมาธิเป็นพื้นฐานที่ดี เดี่ยวออกไป เดี่ยวออกใช้ปัญญาไป มันจะเข้าไปชำระมันปล่อยอีกๆ มันจะช้อยกัน มันจะหลุดกระชากกันอยู่อย่างนี้พักใหญ่เลย จนมีความชำนาญ มีความชำนาญ

ถ้าปัญญา มันไปไม่รอด เราก็กลับมาที่สมาธิ พอกลับมาสมาธิมันเป็นพื้นฐานแล้ว เราออกใช้ปัญญา มันจะส่งเสริมกัน พอมันส่งเสริมกัน การกระทำของเรามันก็จะไปเกิดผลกับจิต พอจิตมันได้ผล มันมีความสุข ความสุข ความสุข มันพอใจนะ

หลงก็รู้ว่าหลง หลงหมายถึงว่า การกระทำแล้วสมุทัยมันสอดเข้ามา ตัณหาความทะยานมันสอดเข้ามาในมรรคของเรา ในการกระทำของเรา มันก็เลยมีโรคเจือปนเข้ามา พอมีโรคเจือปนเข้ามา มรรคจะมีขมิมาได้ยังไง มันจะสะอาดบริสุทธิ์ให้มรรคสามัคคีไม่ได้ ไม่ได้เพราะตัณหา

สมาธิมันอ่อนแล้วก็อยากให้มีมันได้ผล มันสอดเข้ามา สอดเข้ามา สอดเข้ามา เรา กลับมาตัวสมาธิให้มีกำลังขึ้นมา เพราะถ้ามันมีกำลังขึ้นมา สิ่งใดที่มันจะเข้ามาสอด ถ้า มันมีกำลัง มันจะสอดเข้ามาไม่ได้ เพราะเราปกป้อง เราดูแลของเราดี เราใช้ สติสัมปชัญญะควบคุมดี พอควบคุมคือออกไปใช้ปัญญา

พอออกไปใช้ปัญญา ปัญญามันก็ก้าวเดิน ก้าวเดิน ก้าวเดินไป มันมีการกระทำนะ เดียวก็สมาธิอ่อน เดียวก็สมาธิปานกลาง เดียวสมาธิแก่กล้า สมาธิดีเกินไป ไส่ พิจารณา ภายใตหมดเลย ให้มันหูให้มันฟองมันไม่ไปนะ มันจะเป็นแห่งไส่ โครงสร้างของกระดูก ไส่อยู่อย่างนั้นนะ

ถ้าสมาธิแรงไป เราต้องใช้ปัญญามากๆ ใช้ปัญญาเข้าไปๆ ให้สมาธิกับปัญญามัน สมดุลกัน พอสมดุลกัน มันก็หลอมละลายลง มันก็เป็นความเป็นไปของมัน เวลาปฏิบัติ ไป มันจะเห็นคุณค่าของสมาธิมาก เห็นคุณค่าของสมาธิแล้วก็เห็นคุณค่าของปัญญาที่เป็นภาวนามยปัญญา แล้วไม่เห็นคุณค่าเลยของสุตะหรือจินตมยปัญญา เพราะสุตะกับจิน ตะมันเป็นปัญญาคาดหมาย มันเป็นปัญญาการเห็นยวรั้ง

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

แต่ผู้ใดธรรมะคั่นเคา ธรรมะคาดการณ์ ถ้าเป็นสุตะเป็นจินตะ มันเป็นคาด เพราะ เอาธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นตัวตั้ง แล้วคาดหมายหวังผลจากใจของเรา หวังผลให้เป็น อย่างที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นกรอบ

ธรรมและวินัยที่เป็นศาสดา ไซ้! ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ศาสดา แต่เพราะไอ้กิเลสรามันคาดมันหมาย ต้องการยกหูชูหางให้หัวใจเราเป็นแบบนั้น นะ แล้วมันเป็นอย่างนั้น มันก็ให้ค่า ให้ค่าว่าว่าง ให้ค่าว่ามันเป็นไป แล้วมันเป็นจริง ไหม? แล้วถ้ามันเป็นจริง ทำไมธรรมะพูดออกมาเป็นอย่างนั้น ทำไมธรรมะพูดออกมาไม่ เป็นธรรม

ไม่เป็นธรรมเพราะมรรค ๘ สัมมาสมาธิ สัมมาสติ สัมมาปัญญา ทุกอย่างมันต้อง สมดุล มันขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ถ้ามันขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งมันขาดตอน มันสิ่งที่ไม่ สมบูรณ์ มันจะสมบูรณ์ไปได้อย่างไร?

ถูกเราเกิดมาพิจารณา เราพอใจไหม? ขนาดพิจารณาต้องเลี้ยงดูให้มันรอดเลย ต้องเลี้ยงดูของเราไว้ แล้วนี่ใจมันออกมาพิจารณา ! มันก้าวเดินไปไม่ได้ มรรคญาณหมุนไปไม่ได้ ในเมื่อวงจรของมรรค มรรค ๘ กงล้อ ๘ ซีกมันขาดไปซีกหนึ่ง ขาดไป ๒ ซีก ขาดไปอย่างนั้น มันไม่สมดุล มันไม่มีกงล้อที่ยันให้มันหมุนไปได้ แล้วมรรคมันจะหมุนไปได้อย่างไร

ถ้ามรรคมันหมุนไปไม่ได้นะ อาสวักขยญาณเกิดขึ้นได้อย่างไร? ญาณหยั่งรู้เกิดได้อย่างไร? เพราะสิ่งที่ทำให้เกิดญาณหยั่งรู้มันพิจารณา มันเป็นไปไม่ได้ ! มันถึงเป็นธรรมะคนนอก คนนอกมันไม่เข้าใจ มันก็แต่งเติมของมัน มันบอกได้ ถ้ามันพิจารณาก็เอาไม่เข้ามาเข้าไปสิ มันไม่ใช่จะความจริงนะ.. มันไม่ใช่มรรคญาณนะ.. มันเป็นความเห็นของกิเลส กิเลสมันเก่ง มันก็เลยหลอกหลวง หลอกหลวงตัวเองก่อนเพราะว่าตัวเองไม่รู้จริง ตัวเองไม่รู้จริงแต่อ้างว่ารู้จริง แล้วอธิบายกันมา แล้วยึดกรอบธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ติเตียนนะ

ดูสิ! หลวงปู่มั่นเวลาท่านพูดกับหลวงตา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดไว้บนหัว เนื้อหัวเลย สิ่งนี้เห็นไหม ดูอย่างหลวงปู่มั่นสิ แม้แต่ตัวอักษรยังไม่ก้าวล่วงเลย ตัวอักษรมันสื่อธรรมะได้

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอดเลย แต่ขณะที่เราจะประพฤติปฏิบัติ กิเลสของเรานั้นจะอ้าง อ้างเอาไว้เป็นข้อมูล อ้างเอามาสร้างภาพ อ้างเอามาเป็นวิปัสสนีก จากธรรมที่ปฏิบัติแล้วมันเป็นความจริงขึ้นมา ด้วยข้อมูลที่เท็จจริงที่จิตมันจะก้าวเดินไป มันกลับทำไม่ได้ ยังไม่ได้ปฏิบัติเลย เอานิพพานผูกไว้บนหัวเลย จะนิพพาน !

ใครบวชมาก็ทุกคนนะจะเอานิพพานให้ได้ แล้วมันทำจริงไหม? ทำจริง นิพพานเป็นเป้าหมาย อธิษฐานบารมี เป้าหมายของเราคือทุกคนอยากจะพ้นจากทุกข์ แล้วปฏิบัติเป็นสัจจะความจริง มันจะพ้นเมื่อไหร่? มันจะพ้นอย่างไร? ให้มันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา กับใจของเรา สิ่งที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นศาสดา เราก็เชื่อฟัง เชื่อฟังแต่ไม่ใช่คาถาหมาย ไม่ใช่เอามาเป็นต้นทุน ต้นทุนนะทุกอย่างต้องสร้างขึ้นเอง สติก็เกิดจากเราสร้าง เราต้องทำขึ้นมา ฝึกขึ้นมา

ว่าสร้างขึ้นมาแล้วมันเป็นไปได้ มันเป็นสมมุติ มันเป็นกิเลส ก็ไม่ฝึก ฝึกจนชำนาญแล้วนะ คนที่ชำนาญแล้วนะ มันชำนาญการจนมันเป็นเอง แต่ถ้ามันยังไม่ชำนาญการ มันต้องฝึก

นักกีฬาฝึกใหม่เคอะๆ เงินๆ งกๆ งั้นๆ ทั้งนั้นแหละ สติที่เกิดจากเราเริ่มต้นกึ่งๆ งั้นๆ เคอะๆ เงินๆ มันเป็นธรรมชาติทั้งนั้น แต่ทำงานชำนาญ หลับตาทำพลิกแพลงทำได้หมดเลย พอมันพลิกแพลงหลับตาทำ มันเป็นธรรมชาติของมัน นี่มันจะเป็นธรรมชาติของมัน มันจะเป็นจริงของมัน

“ว่าโน่นก็ทำไม่ได้ นี่ก็ทำไม่ได้ ทำแล้วจะเป็นกิเลสหมดเลย..” แล้วเวลาหลอกตัวเองว่า ว่างๆ ว่างๆ นี่หลอกตัวเอง ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เพราะเชื่อธรรมตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

มันกลับหัวกลับหางกันนะ มันกลับหัวว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าพระที่สิ้นกิเลสแล้ว ท่านจะอนุโมทนา แล้วท่านบอกว่า เป็นสติวินัย สติวินัยไม่มีเจตนา ทำความคิด ความคิดไม่มี เจตนาไม่มีไม่มีกรรมหรือ ไม่ผิดกรรมวินัย อยู่ได้ตามสบายเลย ถ้าพระอรหันต์แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสติวินัย ปล่อยเลย

แต่ปุณฺณนะ ถ้าไปบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านบอกเลย ท่านจะขนาบ ท่านจะพยายามสั่งสอน ท่านเปรียบปุณฺณ เปรียบเหมือนดิน แล้วท่านจะปั้นหม้อ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปั้นหม้อปั้นไห ดินต้องนวด ต้องเค้น ต้องทำให้ดี ปุณฺณพระพุทฺธเจ้าจะเอ็ดจะเตือน จะจี๊ไชเลย เต็มที่เลย ท่านสอนปุณฺณนะ สอนคนที่มิกิเลสนะ แล้วคนที่ไม่มิกิเลส ต้องเตรียมดิน ต้องเตรียมดินให้สมควรที่จะปั้นหม้อปั้นไห

ไม่ใช่ว่าโน่นก็ไม่ได้ ไม่ต้องทำอะไรเลย... นอนแบบซากศพนั่นนะพระอรหันต์ นอนแบบซากศพนั่นนะ จินตนาการเอาเลย นิพพานสงบเย็น.. สงบเย็น..

มันไม่มีกิจจัญญณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเลย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุธรรมขึ้นมา จะสอนใครก่อน? จะสอนอาหารคาบสก่อน เพราะอาหารคาบสก็ไป

เรียนกับเขามาเหมือนกัน เขาก็มีคุณอยู่ แต่เสียดายเพิ่งตายไปเมื่อคืนนี้ แล้วใครที่จะรับได้ ไม่ใช่ไปสอนคนที่.. เห็นคนเดินผ่านมาก็จะไปสอนเขา เขาไม่ฟังหรอก เพราะเขาไม่สร้างพื้นฐานมา เขาไม่ฟัง เขาไม่รู้หรอก

เวลาเทศนาว่าการ อันนี้อนุปปิณฑา ต้องให้เรื่องของทาน เรื่องของศีล เรื่องของนรกสวรรค์ แล้วให้ปล่อยวางให้หมด แล้วถึงจะใช้วิธีสั่ง

แล้วปัญจวัคคีย์พยายามอุปัฏฐากอยู่ ๖ ปีก็ปรารถนามาก แต่ขณะที่พระพุทธเจ้าออกมาเดินทางสายกลาง เห็นว่าเป็นผู้มักมาก ใจมันก็ต่อต้าน เวลาไปเห็นใหม่ นึกกันว่าไม่รับ นึกกันไม่รับเลย แต่เพราะด้วยวาสนาที่มีโอกาส อ้าว! อย่างนั้นเราก็ดั่งอาสนะไว้ ท่านจะนั่งก็เรื่องของท่าน พอนั่งแล้วให้ฟังธรรม ฟังธรรม ต่างคนต่างทำคือรู้นะ

“เคยได้ยินไหม เราไม่ได้เป็นพระอรหันต์ก็บอกว่าไม่เป็นพระอรหันต์ ในปัจจุบันนี้เป็นพระอรหันต์ด้วย เป็นศาสดาด้วย จะมารื้อสัตว์ขนสัตว์จะมาเอาปัญจวัคคีย์นี้ก่อนนะ ให้เงี้ยหลงฟัง แต่ก่อนมันไม่มีกิจจญาณ มันไม่มีการกระทำ จิตมันไม่มีการกระทำ เราไม่เป็นพระอรหันต์เราก็อ้างว่าไม่เป็น บัดนี้มันมีสัจจะจริง มันมีกิจจญาณ” นี่จะเป็นคนใน มันต้องเป็นอย่างนี้

แต่ก่อนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นคนนอก นอกธรรมวินัย ไปศึกษาเขา นะ คนนอกก็จินตนาการไป คาดหมายไป “ความอุกฤษฏ์ที่ทำให้ถึงธรรม” นิพพาน เพราะมีกายกับใจ กื่อดอาหารมัน พยายามทำลายมัน แล้วมันไม่เป็นจริงเห็นไหม

แต่ก่อนก็เป็นคนนอก แต่เพราะโดยบุญญานุการขึ้นมา ได้ศึกษาขึ้นมา ทำขึ้นมา มันมีกิจจญาณ มีกิจจะ มีการกระทำของใจ มันถึงจะเป็นคนใน พอทำอะไรเสร็จแล้ว พอเป็นคนในขึ้นมา บรรลุธรรมขึ้นมา “เธอจงเงี้ยหลงฟัง” เทศนาว่าการพระอัญญาโกณฑัญญะ “สิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมดับเป็นธรรมดา” “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” ดีใจ ดีใจมากเลย มีพยานแล้ว มีพยานแล้ว

เราคาดหมายกันเองนะว่าที่เราทำมันเป็นเรื่องคนใน เรื่องความรู้สึก เรื่องของใจ เราก็อยู่ภายใน เรื่องของข้างนอก คือเรื่องของวัตถุ คือเรื่องของร่างกาย แต่ไม่ใช่ นอกหมายถึงจิตคิดเรื่องโลก จิตคิดถึงเรื่องโลก คิดถึงวิภวัญะ เรื่องนอก

ถ้าจิตเป็นใน ปัญญามันเกิดขึ้นมา มีสมาธิขึ้นแล้ว มันไม่คิดเรื่องนอก เรื่องของจิต วิญญาณ เรื่องของ เทวดา อินทร์ พรหม มันจะย้อนเข้าไปถึงตัวมันเอง แล้วตัวมันเองจะเข้าไปในอริยสัจ ในทุกข์ ในสมุทัย

สมุทัยคือต้นหาความทะยานอยาก คือในเนื้อของใจ แล้วมัน ไปแก้ไขกันที่นั่น ใน หมายถึงมันย้อนกลับเข้าไปในใจแล้วใจนี้เข้าไปทำลายอวิชชา ไปทำลายสิ่งที่เป็นความหมักหมมของใจ นี่ถึงจะเป็นใน ไม่ใช่ว่าความคิด พอคิดว่านามรูปนี่จะเป็นในหมดเลยนี้ ไม่ใช่ เพราะนามรูปนี้คิดเรื่องโลก นามรูปก็คิดเรื่องโลกเพราะโลกคือเรา โลกคือหมู่สัตว์ มันคิดเรื่องเราก็คือคิดเรื่องโลกๆ นี้แหละ

แต่ถ้ามันเข้าถึงเห็นทุกข์ เห็นทุกข์เพราะเกิดจากสมุทัย เกิดจากมรรคญาณชำระล้าง มันเกิดนิโรธ นิโรธดับหมด มันถึงใน ความคิดมันก็มีนอกมีใน ไม่ใช่ว่าเรื่องนอกคือเรื่องของร่างกาย แล้วถ้าเรื่องของความคิดเป็นเรื่องในอริยสัจ ไม่ใช่ !!!

ความคิดมันต้องไปคิดโลกๆ ถึงโลกียปัญญา โลกุตตรปัญญาแล้วย้อนกลับขึ้นมา เราถึงจะเข้าถึงธรรม เราจะฟังธรรมจากครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมในนะ ธรรมใน ธรรม ธรรมะจากคนในกับธรรมะจากคนนอก

แล้วเราปฏิบัติไป ถ้าเราเชื่อธรรมะจากคนนอกก็เป็นอำนาจวาสนา กรรมของสัตว์ มันก็จะไหลไปตามโลก ปฏิบัติไปก็ปฏิบัติเพื่อบูชา แล้วถ้าปฏิบัติเป็นมิจฉา มันก็จะได้ผลเป็นมิจฉา ถ้ามันปฏิบัติเป็นสัมมา มันก็จะได้ผลเป็นสัมมา

สัมมาเป็นตบะธรรม เป็นการสะสมอำนาจวาสนา ทำบุญร้อยหนพันหนไม่เท่าถืออุโบสถศีลหนหนึ่ง มีศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิขึ้นมาได้หนหนึ่ง สมาธิร้อยหนพันหน ฟังสิ ถึงจะเกิดปัญญาขึ้นมา ชำระด้วยปัญญา การภาวนาถึงที่สุดแล้ว มันจะทำให้เราพ้นจากทุกข์ได้ เอวัง !